Hayat

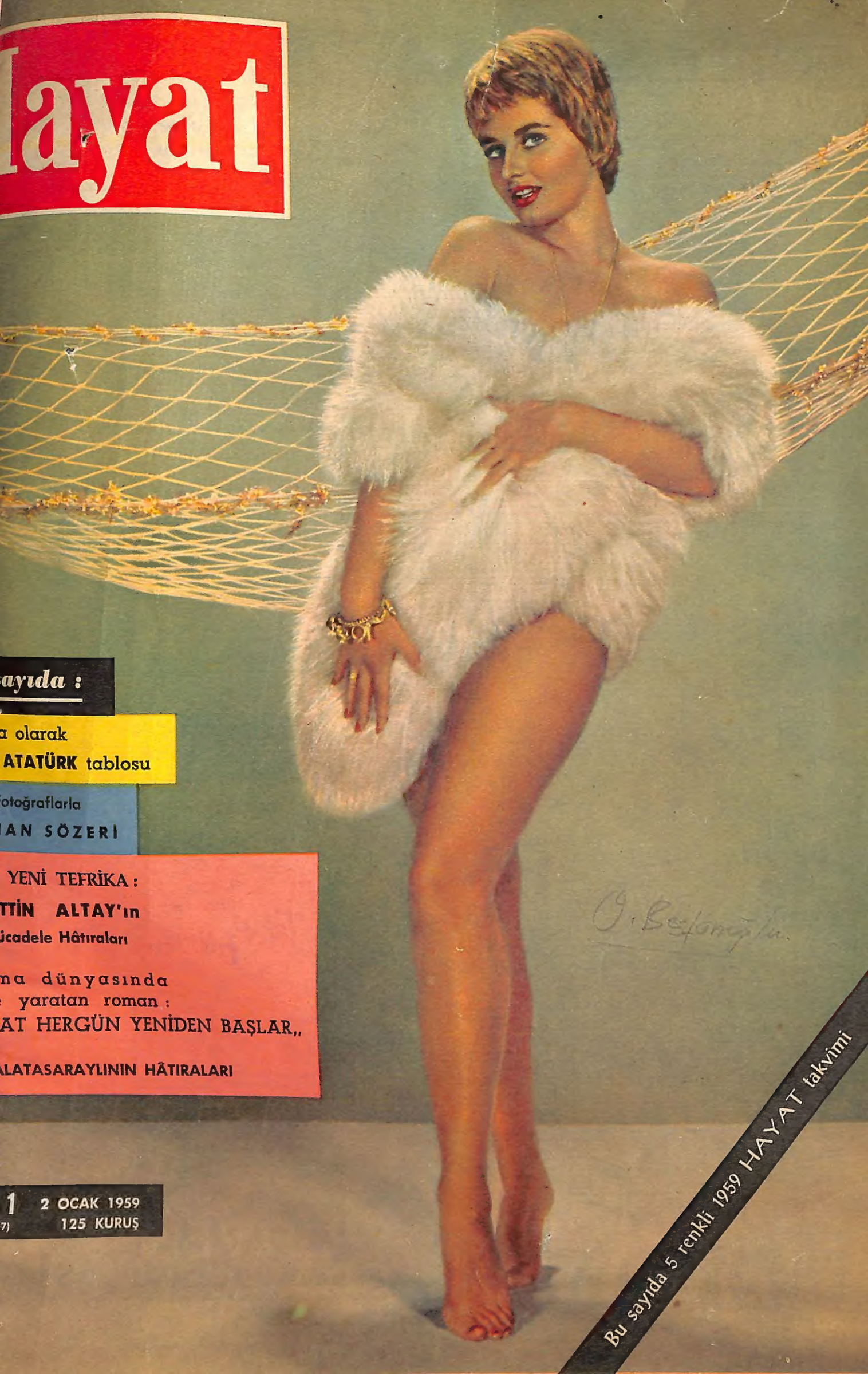

sayıda :

a olarak
ATATÜRK tablosu

fotoğraflarla
AN SÖZERİ

YENİ TEFRİKA :
TTİN ALTAY'ın
ücadele Hâtıraları

ma dünyasında
yaratan roman :
AT HERGÜN YENİDEN BAŞLAR,,

ALATASARAYLININ HÂTIRALARI

Bu sayıda 5 renkli 1959 HAYAT takvimi

1 2 OCAK 1959
7) 125 KURUŞ

Tercüman
Sizin Gazetenizdir

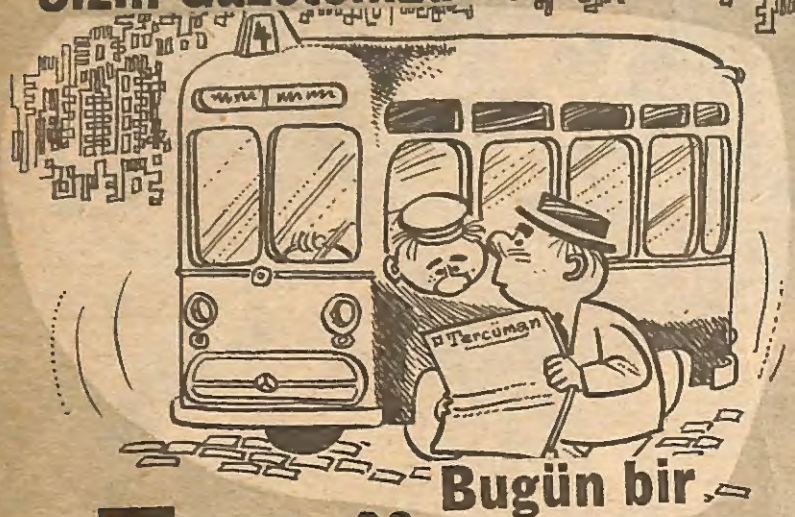

Bugün bir

HADİSELERE **Tercüman**

almayı unutmayınız

Sürpriz ve yenilikler

HADİSELERE **Tercüman** da

1957 ve **1958** de

size en güzel romanları veren

ŞAHESER ROMANLAR

- JOSEPHİNE
- GELİN TACI
- SABAH YILDIZI
- MELİSSA
- AŞKTAN DA ÜSTÜN
- HARP ve SULH
- BÜYÜLÜ ÇİÇEK
- HER KADIN GİBİ
- SENİ SEVMEK KADERİM
- BAHAR ATEŞİ
- BİR BAŞKA KADIN
- SİLÂHLARA VEDA
- NOTRE DAME'ın KAMBURU

1959 da da

yılın en güzel eserlerini verecektir!

ŞAHESER ROMANLAR'I *Takip Ediniz*

Her kitap nefis, sağlam ciltli, ayrıca beş renk resimli ceket kaplıdır.

Kataloğumuzu isteyiniz, ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR.

Okuyucularımızın bu kitapları, bedellerine karşılık POSTA PULU göndererek GÜVEN YAYINEVİ'nden de temin edebilirler. Siparişler TAAHHÜTLÜ olarak gönderilir.

GÜVEN YAYINEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokak No. 11 İSTANBUL

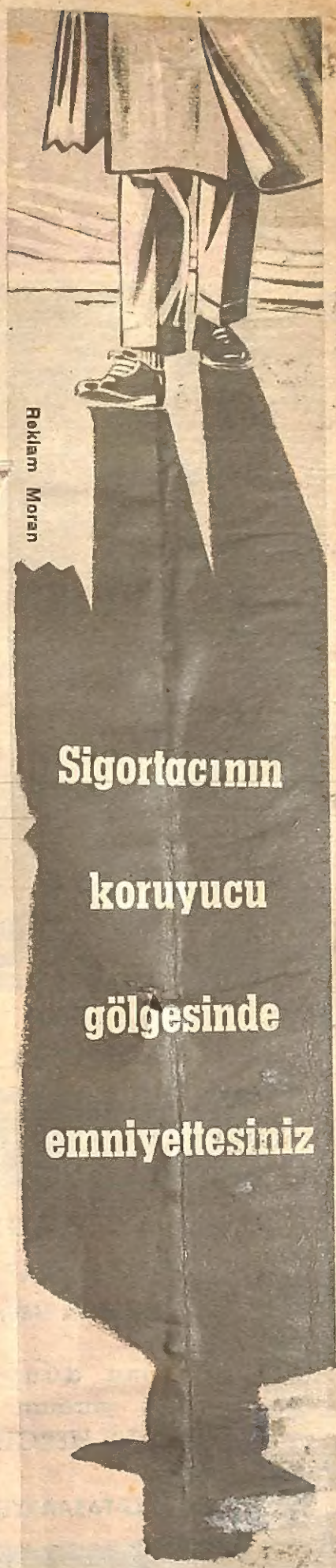

Reklam Moran

Sigortacının koruyucu gölgesinde emniyettesiniz

DOĞAN SİGORTA

İKİNCİLİK ALDI — Ingiltere Imparatorluk Camiası memleketleri arasında tertip edilen yıllık basın fotoğrafları yarışmasının spor kolunda ikinciliği Badminton at koşuları esnasında fevkalâde bir anı tesbit eden yukarıdaki fotoğraf kazanmıştır. Hayvan mâniadan atlarken binicisini fırlatmış, o da mânia kazığına sarılmak suretiyle düşmekten kurtulmuş fakat hayvan kapaklanmıştır.

ROMA KAZANDI — Prenses Dorothy Poliolo (sağdaki) ve artist Maria Lombardo «Lazio» futbol takımını tutuyorlardı. Ressam Antonio Privitera da «Roma» yı. Son maç için bahse girdiler. Roma kazandı. Bunun üzerine ressam da muarızlarını yukarıda görüldüğü gibi zincire vurarak Roma caddelerinde dolaştırdı. Maria'nın elinde tuttuğu tablo Privitera'nın en son eseridir.

Sohbet KÖŞESİ

YENİ YILIN EŞİĞİNDE

HER şeyin başlangıcı güzeldir; ümitle doludur. Yeni doğan çocuktan yeni giren yıla kadar hepsi başlangıçta insana neşe verir; güzel, harikulâde neticeler tahayyül ettirir. Çünkü hayal çabuk işler; istediğimiz en güzel şeyi kolayca tasavvur edebiliriz ama acaba onu istediğimiz şekilde, hayalimizde süslediğimiz gibi gerçekleştirebilir miyiz? İşte o ayrı, tamamen ayrı bir mesele!

Her yıl, mazi olmuş bir 365 günü arkada bırakıp da yeni yıla, yeni bir 365 günün ilk basamaklarına ayak koyduğumuz sıralarda, elimi gözlerimin üzerine siper ederek bizi kendi üzerinde yürümeğe davet eden bu uzun yolun sonlarını görmek isterim. Heyhat, bütün başlangıçlarda olduğu gibi onun da sonunu görmek mümkün değildir; çünkü bu yol ya bir iniştir, derinlere doğru gider; ya bir çıkıştır, yüksekliğinden ucunu göremeyiz; veyahut da dümdüz bir yoldur ki sonu ufukların ötesinde gizlenmiştir. Onun için bütün yollarda olduğu gibi, kilometre taşlariyle yıllara bölünmüş olan hayat yolunda da ilerlerken, nereye varacağımızı bilmediğimiz için çok dikkatli yürümek, sağı solu itina ile kollamak mecburiyetindeyiz. Ancak bu sayededir ki hayat yolunda aşağı doğru iniyorsak yuvarlanmamak, yukarı doğru çıkıyorsak başımızı döndürmemek ve nihayet yolumuza dümdüz gidiyorsak yorulmamak için tedbirli davranmamız mümkün olabilir.

Daha şimdiden etrafınızda yeni yıla çok iyi girdiğinden bahsederek bu iyiliğin bütün yıl devam etmesini temenni edenlere rastlıyorsunuzdur. Hepimiz, herkesin iyi bir yıla girmesini can ve gönülden temenni edelim. Fakat bu, temenni ile olur işlerden değildir; yılımızı iyi geçirmek için biz ne yapacağız veya ne yapmamız lâzım? Biraz da onu düşünmeli!

Yürüyeceğimiz yolda daha dikkatli olmamız lâzımgeldiğini yukarıda söyledim. Her ne kadar hayatımızda yaşımıza göre buna benzer birçok yol yürümüş, yani yıl yaşamışsak da her yıl önümüzde açılan yeni yolun ötekilere benzemiyen tarafları vardır. muvaffakiyetlerimiz, bu yolun bildiğimiz dönemeçlerini rahatça dönmemize değil, bilmediğimiz, karşımıza birdenbire çıkan tümsek veya hendeklerini zararlara uğramadan veya maharetle aşmamıza bağlıdır. Belki bunun için daha dikkatli olmaktan başka daha sabırlı olmak, daha çalışkan olmak, daha bilgili olmak, daha düşünceli, hattâ daha doğru ve daha iyi olmak lâzımgelecektir. Yılın başında bunları nefsimizde toplamıya karar verdik mi, hattâ bu kararı da en iyi şekilde yürütmiye azimli olduk mu yılımızın iyi geçeceğinden şüphe etmiyelim; yolumuz aşağı doğru giderse yuvarlanmıyacağımızdan, yukarıya doğru çıkarsa başımızın dönmiyeceğinden ve dümdüz bir yolda yürüyorsak sonumuzun iyiye varacağından emin olalım.

ŞEVKET RADO

İstiklâl Savaşı'nın bugün yaşayan en kıdemli komutanlarından emekli Orgeneral Fahrettin Altay yazıyor :

MİLLÎ MÜCADELE

İstiklâl Harbi'nin bir safhasında Mustafa Kemal, Fahrettin Altay'la birlikte.

Hayat bu sayısından itibaren Türkiye'de ilk defa olarak emekli Orgeneral Fahrettin Altay'ın Millî Mücadele hâtıralarını tefrika etmeğe başlamaktadır. Bu hâtıralar Anadolu'daki irtica hareketlerinden İzmir'in kurtuluşuna kadar Millî Mücadele'yi önünüze safha safha serecektir. Mecmuamız yakın tarihimize yeni bir ışık katacak olan bu hâtıraları okuyucularına sunmakla şeref duyar.

1

BİRİNCİ Cihan Harbi'nin mütarekesi imzalandığı 30 ekim 1918 günü, Adana'da Onikinci Kolordu kumadanı bulunuyordum, rütbem kurmay albaydı. Harbin başlangıcında Çanakkale muharebelerinde Arıburnu cephesinde Üçüncü Kolordu Kurmay Başkanı idim. Bir müddet de Harbiye Nezareti müsteşar muavinliğinde bulunduktan sonra Romanya'da İbrail cephesinde 26 ncı tümen kumandanı oldum. Oradan tümenimle Filistin cephesine nakledilerek üçüncü Gazze ve Kudüs muharebelerinde bulunduktan sonra Adana'da 12 nci Kolordu Kumandanlığına tayin edildim. Vazifem İngilizler'in Kilikya (Çukurovamız) sahillerine çıkarma yapmasına engel olmaktı. Kurmay albay Bursa'lı Bahattin'in kumandasında 23 üncü Tümen Mersin'de, Kurmay yarbay Muğlalı Mustafa kumandasında 41 nci Tümen İskenderun'da bulunuyor ve bir müfrezemiz de Karataş'ı tutuyordu. Kolordumuz Halep'te bulunan 2 nci Ordu Kumandanı General Nihat Anılmış'a bağlı idi. Filistin'den Adana'ya gelirken Nasıra'da Yıldırım Orduları Kumandanı Mareşal Liman von Sanders'e vedaa gittim. Kurmay başkanı sınıf arkadaşım Albay Kâzım İnanç, Mareşal'in beni bırakmak istemediğini, Kudüs'ü geri almak için Alman kuvvetleri ile müşterek bir taarruz kolordusu hazırlamakta olduklarını ve bunun kumandasını bana vermeyi düşündüklerini söyledi. İngiliz'lerin kuvvetine ve son tecrübelerime göre bunun mümkün olamıyacağını, belki de İngiliz'lerin mukabil taarruzu ile bütün Filistin ve Suriye'yi ele geçirmesine sebep olunacağını, böyle bir mesuliyeti deruhte edemiyeceğimi anlattım. Mareşal Liman von Sanders elimi sıkarak, yeni vazifemi tebrik etti, ayrıldım. Halep'te General Nihat Anılmış ile görüşerek Adana'ya geldim. Benden önce Kolordunun başında bulunan General Abdülkerim beni beklememiş, gitmiş idi.

Yeni vazifemle meşgul olduğum sıralarda Nablus'ta ağırca hastalanan Yedinci Ordu kumandanı General Fevzi (Mareşal Fevzi Çakmak) trenle İstanbula geçti. O vakit, idaresi Almanların elinde olan trende kendisine âdi bir eşya vagonu vermişler. Seyyar karyolasında yatıyordu, yanına bir hekim katarak yolcu ettim. Onun yerine de General Mustafa Kemal (Atatürk) İstanbul'dan gelerek Filistin'e gitti. Kendisiyle istasyonda görüşürken, evvelce istifa ettiği yedinci ordu kumandanlığını bu defa niçin kabul ettiğini sormadığıma bugün müteessifim.

Sonbaharda İngiliz'lerin Filistin'in kuzeyinde taarruza geçtikleri ve ordumuzun çekilmiye başladığına dair acı haberler geliyordu ve her gün bu haberler daha fenalaşıyordu. Mareşal Liman von Sanders'in Nasıra'dan müşkülâtla kaçarak ancak canını kurtarabildiği, ordumuzun büyük bir kısmının esir düştüğü, Şam'ın, Haleb'in sukutu haberleri arka arkaya geliyor ve bizleri son derece elemlendiriyordu. Fakat asıl hayret edilecek şey Filistin ve Suriye cephelerinde imparatorluğun mahvına sebep olan bu muharebeler cereyan ederken devletin büyük bir ordusunun Kafkaslar'da yeni yeni hükümetler kurmakla meşgul edilmesi idi.

Mareşal Liman von Sanders, Adana'ya geldi. Dördüncü ordu kumandanı General Mersin'li Cemal ve sekizinci ordu kumandanı General Cevat ordularının bakiyesini, yedinci ordu kumandanı General Mustafa Kemal'e bırakarak, kendileri İstanbul'a gittiler.

MÜTAREKENİN İMZASINDAN SONRA

İstanbul'da Talât Paşa hükümeti çekilmiş, Mareşal Ahmet İzzet kabine kurmuştu. 30.10.1918 de Mondoros mütarekesi imzalanarak, harbe son verildi. Mareşal Liman von Sanders İstanbul'a çağırıldı ve General Mustafa Kemal Yıldırım Orduları kumandanı olarak Adana'ya geldi. O, mütarekename metnini görünce canı sıkıldı ve Muradpalas otelinde benim yanımda, hükümete şu telgrafı yazdı :

«Her ne sebebe binaen olursa ol-

Mondros Mütarekesi'ni mütaakıp Mustafa Kemal, Yıldırım Orduları Grupu Kumandanı olarak Adana'da.

HATIRALARIM

İstiklâl Mücadelemize ait hâtıralarım 1919 ile 1922 yılları arasında, içinde bulunduğum ve gördüğüm olaylara aittir. Bunlar, Millî Mücadelemizin gerçekten heyecanlı vakalarıdır. Konya'nın dağ kazalarından Bozkır'da 1919 da patlak veren ve derhal bastırılan irtica isyanı sırasında Kolordu Kumandanlığından ayrılmıştım. Bu isyanın son safhasında tekrar Kolordu Kumandanı oldum. İkinci isyan gene benim kumandanlığım zamanında 1920 ilkbaharında Konya hacı ve hocaları tarafından bütün köyler ayaklandırılmak suretiyle hazırlanan bir isyan teşebbüsüdür ki, patlak vermeden önlenmiş ve önayak olanlar mahkemeye verilmiştir. Üçüncü isyan, Delibaş isyanı diye mücadele tarihine geçmiştir; bu vaka 1920 sonbaharında olmuş ve kanlı bi surette bastırılmıştır. O zaman kumandanı bulunduğum Kolordunun karargâhı Afyon'a nakledilmiş ve Konya vilâyeti, Kolordumun bölgesinden çıkarılmıştı. Bu olaylardan ve İzmir'in istirdadına kadar olan harekâta ait, eski not defterlerime, hâfızamda kalan bilgilere ve vesikalara istinat eden hâtıralarımda aradan kırk seneye yakın bir zaman geçmiş olduğundan unutulan noktalar ve eksiklikler olacaktır. Bunları da bilenler ikmal eder. Maksat tarihi aydınlatmaktır.

Emekli Orgeneral
FAHRETTİN ALTAY

sun, İngiliz'lerle aktedilen mütarekenin imza altına giren mazbut şekli, Devleti Osmaniyenin siyanet ve selâmetini kâfilmâna ve mahiyette değildir. Mezkûr maddelerin mühim ve şâmil mediûllerinin bir an önce tesbiti lâzımdır; Yoksa İngiliz'lerin tekliflerine bugüne kadar olduğu tarzda mutavaata devam edildiği takdirde, bugün Payas - Kilis hattına kadar olan Kilikya bölgesinin ve daha sonra Konya - İzmir hattının işgali tekliflerinin birbiri arkasından geleceğine ve neticede ordumuzun kendileri tarafından sevk ve idaresi ve hattâ Vekiller Heyetinin, Britanya hükümeti tarafından seçilmesi lüzumu gibi tekliflerin karşısında kalmak uzak olmıyacaktır. Aciz ve zaafımızın derecesini pek iyi bilirim. Bununla beraber, devletin yapmıya mecbur olduğu fedakârlığın derecesini tayin ve hudutlandırmak lâzım geleceği kanaatini muhafaza ederim.»

Bu celâdet, dikkatimi çekti; buna benzer bir telgrafı da Kafkasya'da bulunan 9 uncu ordu kumandanı General Yakup Şevki İstanbul hükümetine çekmişti. Az sonra, Yıldırım Orduları grupu kumandanlığı lâğvedilerek Mustafa Kemal İstanbul'a çağrıldı. Adana'ya gelen General Nihat Anılmışa, İkinci Ordu Müfettişi unvanını ve Yıldırım Ordusunun tasfiyesi emri verildi. Bundan sonra, ordu ve kolordu karargâhlarının Konya'ya ve ordu birliklerinin Toros dağlarının batısına nakli ve Adana'nın süratle ve tamamen boşaltılması emri geldi. Kısa bir zaman içinde mümkün olabilen silâh ve mühimmat ve askerî eşya ve Almanların tahrip etmek istedikleri halde ellerinden zorla alınan 11 uçak, trenlerle Konya'ya, 23 üncü Tümen Afyon'a ve 41 inci Tümen Konya'ya gönderildi.

En sonunda, ordu ve kolordu karargâhları binasından bayraklarımızı büyük bir teessür içinde indirerek trene bindik ve çok büyük güçlükler içinde Konya'ya gelebildik. Arkamızdan da düşman ordusu bütün Çukurova'yı işgal etti. Bu acı gün, sevgili Adana'mızın kurtulduğu güne kadar kalbimizde yaşadı.

KONYA'DA İLK GÜNLER

Ordu terhis edilerek seferberliğe son verildi. Silâh ve cephaneler ve askerî eşya Konya'nın muhtelif medrese ve camilerine yerleştirildi. Kadro haline düşen ordu mevcudu ise, bu depoların muhafazasına bile yetmiyordu. 1919 yılı, bu derin acılar içinde ve pek şiddetli bir kış ile başladı. İkinci ordu müfettişi General Nihat Anılmış'ın yerine General Mersin'li Cemal müfettiş olarak Konya'ya geldi.

Yıldırım Ordusu'nun bir milyon liraya yakın kâğıt parası da Konya'ya getirilmişti. Damat Ferit hükümeti bu paranın İstanbul'a gönderilmesini istedi. Müfettiş Paşa «Evrak ve Dosyaları» adı altında bu parayı, İngiliz'lerden gizli olrak ordu defterdarına teslim ederek trenle İstanbul'a yolladı.

Ben, bu paradan bir kısmının, kolordunun ihtiyacına ayrılıp alıkonulmasını rica ettim, fakat müfettiş paşa, mesuliyetten çekinerek vermedi ve «Harbiye Nezaretinden isteyiniz, ihtiyacınız olan miktarı gönderirler» dedi, daha sonra da ordu müfettişliği lâğvedilerek onu da İstanbul'a aldılar, kolordum da doğruca Harbiye Nezareti'ne bağlandı.

İttihat ve Terakki Partisi feshedilmiş ve meydan Hürriyet ve İtilâf Partisi'ne kalmıştı; bu partiye mensup olduğu söylenen Cemal Bey Konya Valisi idi ve mektupçusu olan İzzet bey adındaki bir gencin de yine bu partinin ateşli bir taraftarı olduğu görülüyordu.

Konya'ya bir de İngiliz subayı gelerek demiryolunu idareleri altına almış ve kolordunun bütün silâh ve mühimmat depolarını kapatmış, silâhların mekanizmalarını toplatarak sandıklara koydurtmuş ve hepsini mühürletmişti.

Konya'da bir de Amerikan hastahanesi vardı, bunun müdiresi Meiss Kuchmann isminde ak saçlı münevver bir kadındı, bu müessese daha çok Ermeni'leri koruyordu. İngilizlerin Puru ismindeki maruf papazları İstanbul'dan arada sırada geliyor, Meiss Kuchmann ile görüşüyor, gizli siyasi faaliyetlerde bulunuyordu.

İstanbul hükümeti, mütarekename hükümlerine aykırı hiçbir harekette bulunulmamasını ve işgal kuvvetlerinin arzularının yerine getirilmesini mütemadiyen emrediyordu. Bugünlerde kolordumun cephesi Adana'ya karşı olarak 11 inci Tümenim Niğde'de ve 41 inci Tümenim de Konya'da bulunuyordu.

Mağlûbiyetle neticelenen uzun ve çetin muharebelerin verdiği üzüntü ve yorgunluk bütün zabitlerle kumandanların sinirlerini bozmuş, istikbal tehlikesiyle karşı karşıya koymuştu. Herkes karanlık gördüğü istikbalde kendi ve ailesinin hayatını nasıl kazanabileceğini düşünüyor ve çeşitli çarelere başvuruyordu. Ben bile ordunun satılan seferi eşyasından bir araba ile iki at satın alarak İstanbulda takside işletmek suretiyle aile hayatını kurtarmayı tasarlamıştım. Bir taraftan da ordunun başında yüksek kabiliyetli bir zat bulunursa, belki istikbal karanlığını ışıklandırmıya imkân bulur, vatanın selâmetini sağlar düşüncesi uyanıyordu.

Merkezi Eskişehir'e nakledilen Yirminci Kolordu Kumandanı General Ali Fuat Cebesoy'u Konya'dan geçerken İstasyonda ziyaret ettim; ona da İngilizler bir eşya vagonu vermişler, seyyar karyolasını kurmuştu. Bunu görünce Almanların Fevzi Çakmak'a yaptıklarını hatırladım. Yabancının dostluğu da, düşmanlığı da bir, diyeceğimiz oldu. Trenin önünde biraz gezinerek dertleştik ve bu badireden kurtulmak çarelerini konuştuk. O da ordunun kuvvetli bir elin idaresinde bulundurulması lüzumunda müttefik idi. Kendisine:

— Mersin'li Cemal Paşa'ya herkesin muhabbeti vardır. Çok namuslu ve temiz bir insandır ama, lâzım olan büyük enerjiyi onda göremiyorum, biraz çekingendir, bu işe en lâyık kumandan Mustafa Kemal'dir, dedim. O da, beni tasdik etti:

— Kendisi ile temas çaresi arıyacağım, dedi. Trenin hareket zamanı geldi, vagona atladı, tren de yola koyuldu.

Biz görüşürken, İngiliz irtibat ve kontrol zabiti elinde kamçı arkamızda dolaşıyor ve bizi gözetliyordu, kendisiyle selâmlaşarak ayrıldım. *(Devamı gelecek sayıda)*

1919 kışında ordu terhis edilmiş, silâh ve cephaneler Konya'da medrese ve camilere yerleştirilmişti. Resim, Mustafa Kemal'i bir Konya seyahatinde aralarında Mevlevî'ler de bulunan karşılayıcıları arasında göstermektedir.

PERİHAN SÖZERİ

Sanatım, şöhretim, hatıralarım telefon tellerine bağlıdır. Her telefon konuşması bunlara bir yenisini katar.

RÖPORTAJ: ORHAN TAHSİN — FOTOĞRAFLAR: SUAVİ SONAR

SESİN EŞREF SAATİ *Sözeri radyonun en uysal sanatkârıdır. Yayın saatleri arasında bir tercih yapmaz. «Sesin eşref saati yoktur» der «Güzel bir ses, sabah 8 de de güzeldir, 12 de de, gece 21 de de...» diyor. Sanatkâr, bu yıl gazinolarla anlaşma yapmamıştır. Şubat ayında Site sinemasında bağımsız bir konser verecek...*

HANIMEFENDİ SANATKÂR *Perihan Sözeri için «Sanatkârların en hanımefendisi, hanımefendilerin en sanatkârı» diyorlar. Evliliğin bir «saadet bağı» olduğuna inanan sanatkâr, bu saadeti korumak için çok çalışmıştır. Bu arada eşinin gönlünü almış, hem evinin kadını olmuş, hem de sahneye çıkmıştır. İki çocuğunun üzerine titrer.*

ANKARA Radyoevi'nin 3 numaralı küçük stüdyosundaki yeşil ışık yandı. Duvar saati 20.59 u gösteriyordu. Stüdyonun yanındaki camlı bir bölmede oturan orta yaşlı bir adam gözünü saatten ayırmıyordu. Yelkovan 12 nin üzerine gelince, elindeki madeni tokmağı, masanın kenarında duran gonga vurdu. Mikrofona yaklaştı: «Sevgili dinleyiciler» dedi «Şimdi şarkılar programına başlıyoruz. Sadettin Kaynak'ın nihavent şarkısını dinliyeceksiniz. Sonra havada bir yarım daire çizen sağ eliyle mikrofonu gösterdi. Stüdyoda 14 yaşlarında beyaz yakalı lâcivert jarse elbise giymiş bir kız, spikerin hareketlerini dikkatle takibediyordu. Elindeki mendili didiklemesinden, heyecan içinde olduğu anlaşılıyordu. Mikrofona yaklaştı, içli, heyecanlı bir ses nağme nağme stüdyonun içine dağıldı:

Ömrümün neşesiz geçti baharı
Neyleyim baharı gülsüz olunca
Bir tutsam gerektir yârü ağyarı
Gurbet ellerinde öksüz olunca...

Bu sırada, cam bölmeli kumanda odasının koridora bakan kapısı açıldı. İçeriye üç kişi girdi. Spikerin arkasında durarak, genç kızın şarkısını dinlemeğe başladılar. İkinci şarkı yine Sadettin Kaynak'ındı. Bu şarkıdan sonra spiker gonga vurdu. «Şarkılar programımız sona erdi» dedi. Stüdyodaki yeşil ışık yeniden yandı. Biraz önce cam bölmeli odaya giren yaşlı bir adam «Sadettin Kaynak bu içli sesten bestelerini dinlediyse, yaşamanın tadını gönülden duymuştur» diye mırıldandı.

Şarkılar programı henüz bitmişti ki Radyoevinin 10520 numaralı telefonu çaldı. Nöbetçi memuru:

— Buyrun, dedi, Ankara Radyosu!

— Bir ricamız var beyefendi, daha doğrusu bir sorumuz. Radyoda şarkı söyliyen ses sanatkârlarının adlarını spikerler neden söylemiyor?

— Bu bir prensip meselesidir. Sevilen sesleri herkes tanıyor. Meselâ, bir Müzeyyen'i, bir Mefharet'i, bir Semahat'ı, bir Sâdi'yi, bir Muzaffer'i takdime hacet var mı?...

— Belki haklısınız. Ancak, biraz önce şarkılar programında bir ses dinledik. O bugüne kadar dinlemediğimiz bir ses, bugüne kadar dinlediğimiz seslerin de en güzeliydi. Adını söyliyebilir misiniz?...

— Perihan Altındağ!...

10520 numaralı telefon o gece belki 200 defa çaldı. Nöbetçi memuru belki 200 defa «Perihan Altındağ» adını tekrarladı.

■

Genç kız mantosunu vestiyere bıraktıktan sonra müracaat odasına girdi :

— Ben kantindeyim, dedi. Telefonla arıyan olursa lûtfen oraya bağlayın...

Cümlesi yarıda kaldı. Çünkü telefon çalmıştı. Müracaat memuru telefonu açtı, sonra âhizeyi uzattı: «Sizi arıyorlar efendim»... Genç kız:

— Alo, buyurun, dedi...

— Perihan Hanım, Emin Sözeri hürmet eder!...

— Hatırlıyamadım efendim.

— Hani, geçen gün Dr. Semih Sevgen'lerde tanışmıştık.

— Evet, şimdi hatırladım.

— O günkü arkadaşlığımızdan cesaret alarak, bu akşam sizi sinemaya davet etmek istiyorum.

— Çok teşekkür ederim. Ancak, bugüne kadar hiçbir erkekle sinemaya gitmedim. Dedikodulara konu olmamı istemezsiniz herhalde... Yal-

AİLE SAADETİ *Sanatkâr saadeti yuvasında, eşinde bulmuştur. Resimde kızı Leylâ, oğlu Hakan, eşi Emin Sözeri ile görülüyor...*

BALIK AVI *Emin Sözeri her gün balığa çıkar. Bazan Perihan'ı da yanına alır. Sözeri'leri bir balık avı sırasında görüyorsunuz.*

den gelip «Allahın izni, Peygamberin kavli ile» istedi.

İşte o günlerde «aşk» veya «para» dan birini seçmek zorunda kaldım. Bir genç bana kalbini uzatıyor, öte yandan yaşlı bir adam 40 bin liralık çek yazıyordu. İstanbul'daki gazinolardan birinin sahibi bana 40 bin lira teklif etmişti. Önemli bir paraydı bu. Durumu aileme açtım. «Sen nasıl istersen» dediler. Kabul ettim, kontratı da imzaladım. O gece bunun şerefine evimizde bir ziyafet düzenledik. Gazinonun iki ortağı, Cevdet Çağla, aile dostlarımız masanın çevresine oturduk. Gazinocular, lokal hayatı ile ilgili tatlı hâtıralarını anlatıyorlar, mâneviyatımı kuvvetlendiriyorlardı. Bu tatlı sohbet sırasında kapı çalındı. Annem açtı. İçeriye Emin Sözeri ile babası girdi. Emin'in yüzü kireç gibi bembeyazdı. Bir köşeye ilişti. Sigaranın birini yakıp, birini söndürüyordu. Bir ara bana döndü. Kelimelerin üzerine basa basa: «Perihan bir yere gidemez» dedi «O evinin kadını olacak». Gözyaşlarımı tutamadım. Gazino sahibi durumu anlamıştı. Gülümsedi: «Israr etmiyoruz kızım» dedi «Seni isteyen genç karşında, 40 bin liralık çek de masanın üzerinde. Birini seç...» Hiç düşünmedim: «Emin'i seçiyorum» dedim. Sohbetimiz yarıda kalmadı ama. Nişan yüzükleri o gece takıldı. İş sohbeti, aşk sohbetine dönmüştü.

Emin'le evleneli tam 17 yıl oldu. Saadetimiz 17 gün bile gölgelenmedi. Bu 17 yıl içinde, her yıl bir yabancı memlekete gittik. Çin, Hindistan, Japonya ayrı tutulursa Asya'daki bütün memleketleri ziyaret ettik. Avrupa'da ayak basmadığımız yer kalmadı. Amerika'yı da gördük. 17 yılımızın 1 yılı dışarıda geçti, desem yeri. Bu gezilerimiz 160 bin kilometre tutuyor. Bunların en ilgi çekicisi İsrail gezisidir.

■

— Bu seyahatinize eşimle birlikte iştirak edeceğim!

Genç kadın telefonu kapattı. Sonra yanında duran erkeğe :

— Emin, dedi, bize yine yol göründü. Sana anlatmıştım galiba?... 3 yaşımdaydım. Annem bir gün havada uçan bir kuşu göstererek: «Bunun adı leylektir» demişti. Leylek uğurunu yine gösterdi. İsrail'e çağırılıyoruz. Bir Yahudi kafilesi İsrail'e gidiyormuş, yolculuklarının neşeli geçmesi için bizi istiyorlar. İyi de para verecekler. Hem ticaret, hem de ziyaret buna derler işte...

Ege vapuru Hayfa limanına bir akşam üstü girmişti. Direklere hoparlörler bağlanmıştı. Güverteye de bir mikrofon konulmuştu. Payetli tuvalet giymiş genç bir kadın mikrofonun önüne geçti. Sevilmiş bir şarkı okumağa başladı:

«Gurbet elde her akşam battı bağrımda güneş»

Rıhtım, bir ana baba günü manzarası içindeydi. Fenerlerini yakmış sandallar Ege vapurunu çepeçevre sarmışlardı. Sandallardan, rıhtımdan yükselen «Yaşa Perihan Hanım» sesleri suda akisler yapıyordu. Bu sırada gemiye bir polis motörü yanaştı. İki İsrail polisi gemiye atlayıp kaptan köşküne çıktılar:

— Hoparlörlerinizle halkı toplamayın liman işleri aksıyor, dediler.

Kaptan şarkıyı kesmesi için Perihan Sözeri'ye işaret etti. Fakat polisler itiraz ettiler:

— Biz hoparlör için geldik. Bu güzel sesi dinlemekten bizi mahrum edemezsiniz.

■

Orta boylu bir adam Dram Tiyatrosunun arkasındaki basık kapıdan içeriye girdi. Tahta merdivenleri çıktı. Bir odada genç bir kadın saçlarını tarıyordu. Aynadan içeriye giren adamı görünce:

— Buyurun, dedi, fakirhaneye şeref verdiniz Osman Nihat Bey!...

— Sana acı bir haber vereceğim Perihan. Biraz önce Üstad Sadettin Kaynak'ı kaybettik.

Genç kadın birden durgunlaştı. Sadettin Kaynak adı, onu 15 yıl önceye götürmüştü. Mikrofona ilk çıktığı günü, ilk okuduğu şarkıyı düşündü. Sırası gelmişti. Merdivenlerden indi, sahneye çıktı:

— Sevgili dinleyiciler, dedi, bugün büyük besteci Sadettin Kaynak'ı kaybetmiş bulunuyoruz. Onun hâtırasına hürmeten nihavent bir şarkısını okuyacağım:

«Ömrümün neşesiz geçti baharı»

Genç sanatkâr belki de bugüne kadar hiçbir şarkıyı böyle duyarak okumamıştı. Ah bir sağ olsaydı da, Sadettin Kaynak dinleseydi. Birkaç yıl önce, bir şarkısının güftesini unutan Perihan'a kırılmıştı. Ama bu okuyuş, bütün günahların acısını çıkaran bir sevaptı sanki.

Yarım saat sonra Perihan Sözeri'nin kulisteki odasının telefonu çaldı. Kızgın, kırgın bir ses :

— Kızım, sen ne yaptın, dedi. Ben yaşıyorum. Ölmedim daha...

Bu Sadettin Kaynak'ın sesiydi. Besteci çok yaşıyacak, yaşamanın tadını gönülden duyacaktı. Sözeri'ye bir oyun oynanmış, Kaynak'ın telefonu hâtıralarına yenisini eklemişti.

EVİNDE *Sözeri ailesinin evleri çok zevkli döşenmiştir. Kalamış'taki evinde bambudan yapılmış, üzümlü bir barı vardır.*

Ayazpaşa Kamarot Sokağı'nda Antalya apartmanının 3. dairesinde oturan Perihan Sözeri hayatını anlatmağa şöyle başladı:

— Benim hayatım, sanatım, şöhretim telefon tellerine bağlıdır. Her telefon konuşması hâtıralarıma bir yenisini ekler. Ankara Radyosu'na 1939 yılında girdim. İlk radyo konserimi Muzaffer İlkar'la birlikte verdim. O yıllarda, spikerler ses sanatkârlarının adlarını anons etmiyorlardı. Buna rağmen, adım, daha ilk konserimi verdiğim akşam, Radyoevine telefon eden Türk müziği severlerce öğrenildi. Radyoda telefonla en çok aranılan sanatkârların başında geliyordum. Bir telefon konuşması da, bugünkü saadetimi hazırladı. Etibank'ta çalışan Emin Sözeri adlı bir genç, bir gün beni sinemaya davet etti. Sonra da annem-

1

YAZAN:
SUAT
ARAY

Bir Galatasa

Muharrir Hâtıraları Hakkında ne diyor?

Tahsil hayatının on bir senesini yani ilk, orta, lise gibi muhtelif yaşlara mahsus devrelerini aynı mektep ve aynı atmosfer içinde geçirmek herhangi bir kimse için bir mazhariyettir. Bu mazhariyete ben (Mektebi Sultani) gibi iyi bir tahsil müessesesinde eriştim. Bu uzun tahsil devresi sırasında da başımdan ve arkadaşlarımın başından o zamanlar için bazan acı, fakat şimdi hatırlanması pek tatlı, hâdiseler geçti. Bilhassa bu devre sulh, harb, mağlûbiyet, mütareke yine harb ve nihayet zafer ve Saltanattan Cumhuriyete geçiş gibi askerî ve siyasi bakımdan hareketli, elemli, neşeli hâdiselerle dolu idi. Bunların mektep hayatımızda büyük akisleri ve tesirleri oldu. Diyebilirim ki herhangi bir tahsil devresi hiçbir zaman bu kadar renkli olmamıştır. Ben, yazılarımda, hâtıraları ve hâdiseleri hiçbir ilâve veya tefsir yapmadan, o günkü hayatı aynen nakletmek canlandırmıya çalıştım. Ümit ediyorum ki o günleri yaşamış olan hemen bütün Mektebi Sultani'liler ve umumiyetle bütün liseliler mektep hayatlarının birçok hâtıralarını burada tekrar yaşıyacaklar; bizden sonraki nesiller ise o devirlerin kendilerine meçhul kalmış birçok vakalarını, Galatasaray'ın birçok âdet ve usullerini öğreneceklerdir. Sayın okuyucularım hâtıraları nakildeki samimiyetimi mektep hayatını olduğu gibi canlandırma gayretime verip herhalde hoş göreceklerdir. Bu yazı serisini, bir buçuk sene evvel ebediyete intikal eden ve yazılarımda zikri geçen rahmetli annemin çok aziz hâtırasına ithaf ediyorum.

Bu tefrikada bu günün tanınmış iş, siyaset ve sanat adamlarının mektep sıralarındaki muzipliklerini, neşeli çocukluklarını, yıllarca onlarla baş başa yaşamış, tatlı ve ıstıraplı günlerini paylaşmış bir arkadaşlarının kaleminden zevkle takip edeceksiniz.

1912 SENESİNİN bir sonbahar akşamıydı. Oyundan eve alı al, moru mor döndüğüm zaman rahmetli annemin ciddi bir tavırla:

— Küçük bey, sana bir haberim var. Elini yüzünü yıka da gel bakalım.

Demesini, bugünkü gibi hâlâ hatırlarım.

Annemin hali bana hiç de iyi bir haber vereceğe benzemiyordu. Hemen elimi yüzümü yıkayıp karşısına oturdum. Havadisi verdi :

— Oğlum, pazartesine leyli mektebe gidiyorsun. Şimdiden hazırlan.

— Hangi mektebe anne ?

— Mektebi Sultani'ye !

— Nerede bu meketep ?

— Beyoğlu'nda. Bir hafta mektepte kalacaksın, hafta sonunda da bir gece eve geleceksin. Ben seni hafta sonları mektepten alacağım.

Konuşmamız burada bitti. Konuşmamızla beraber benim mâneviyatım da bitmişti. Odadan ayrıldım.

Dokuz, on yaşlarımda kadardım. Hemen bütün çocukluğum Boğaziçinde geçmişti. Boğazın Anadolu sahilinin bizim civarımızdaki bütün tepeleri, çayırları, ağaçları arasında o zamana kadar sere serpe bir hayat sürmüştüm. Civardaki bir ilk mektebe iki senedir devam ediyordum. Fakat mektebim benim sevdiğim o tabiat muhiti, aynı tabiat dekoru içinde olduğu için beni hiç yadırgatmazdı. Zaten mektebin ileri fikirli müdürü ve bir iki hocası da dersleri kısmen sınıflarda, kısmen de çayırlarda ve tabiat içinde vermek suretiyle benimle beraber aynı sevgileri duyan bütün talebeyi mektebe bağlamışlardı. Bütün arkadaşlar mektep zamaniyle diğer zamanlar arasında hemen hemen fark görmez, mektebi ve hocalarımızı severdik. En mühimi, derslerimizi de severdik. Bizim mektepte dönmek diye bir şey yoktu! Mektep idaresiyle komşu olan bütün talebenin aileleri arasında dostluk da teessüs etmişti. Hülâsa aynı tabiat muhiti içinde hoca ile talebe, hoca ile veliler büyük bir aile gibi olmuşlardı. Dersler bitip tatiller gelince, artık bütün dağlar, tepeler, çayırlar, çimenler, çiçekler, ağaçlar bizim olurdu. Uçurtmadan, zıpzıptan, top oyunlarına kadar her çeşit oyunla akşamlara kadar koşar, eğlenirdik. Hele benim uçurtma uçurduğum bir tepeciğim vardı. Büyük fıstık ağaçlarının arasında açılmış olan bu (tepe) benim serazat ruhumun sükûn mabedi idi. Uçurtmayı orada uçurur, Nazlı (komşumuzun sarı saçlı haşarı kızı) ile orada oturur, o zamanın tek tük çıkan çocuk kitaplarından hikâyeleri orada okur, Karabaş (Karabaş av köpeğimiz) la orada yerleşir, etrafı seyrederdik. Günümün hemen dörtte üçünün üzerinde geçtiği aziz dostum ve sırdaşım bu (tepecik) e, Nazlı'ya, Karabaş'a, her gün sakin sakin beni seyreden tepenin yanındaki köşk kapısını süsleyen çocuk heykellerine, ağaçlara, yeşilliklere, çayır ve çimenlere, hepsine, hepsine veda etmek lâzımgelecekti. Bütün bunları bırakacak, Beyoğlu'na, içine girince bir hafta çıkılmıyan o mektebe, kimbilir nasıl zindan gibi olacak olan o Mektebi Sultani'ye gidip kapanacaktım. O gece, yemek dahi yemeden yatağıma çekildim. Bütün gece elden gidecek olan hürriyet ve serbestim için üzüldüm, hattâ ağladım. Ertesi sabah erkenden fırladım. Pazartesine kadar kalan iki günümü, doya doya sevgililerimle, dostlarımla beraber geçirmek üzere yanıma biraz peynir ekmek alarak Karabaş'la beraber tepeye tırmandım.

GALATASARAYIN ÖNÜNDE...

— İşte geldik. Mektebin kapısı bu. Haydi inelim...

Annemin bu ikazı üzerine arabadan indim, büyük kapıya bakmak üzere başımı kaldırdım. Daha da kaldırdım. Tepesini göreyim derken az daha tepetaklak oluyordum. Kapının üst kısmı ve etrafındaki muazzam parmaklıklar, hayalimde tasavvur ettiğim gibi idi. Bu demir kafesin arkasına girince insan elbette bir haftadan evvel çıkamazdı. Tam zindan kapısı !..

Annemin :

— Yan kapıdan gireceğiz. Bu tarafa yürü oğlum, demesiyle yana doğru yürüdük. O zaman Mektebi Sultani'nin caddede olan yan giriş kapısından girdik. Uzun - hele ilk defa bana o kadar uzun görünen - yola daldık, sağdaki, soldaki bahçelerde talebeler, kimi oyuna dalmış koşuyor, kimi parmaklıklara dayanmış duruyorlardı. Bahçede ilk dikkatimi çeken, sol tarafta benim yaşımdaki çocuklar oldu. Bu arada kavga eden iki çocuk bilhassa dikkatimi çekti. Sarışın, afacan olanı, kendinden daha kabaca birisiyle itişiyordu. Durakladım ve bu afacan sarışını seyre daldım. Çok geçmeden kabaca çocuk sahayı bırakıp kaçtı. Sarışın afacanla gözgöze geldik. Birden bu acar, sarışına karşı bir yakınlık duydum. Gülümsedim, o da, mağrur, gülümsedi. İçimdeki hüzün, heyecan sanki erimişti. Hemen annemin eline yapıştım :

— Anne, dedim, bu mektep o kadar korkunç değil...

Zihnimdeki demir parmaklıklı (Mektebi Sultani) heyulâsını ilk silen bu sarışın, haşarı ile tesadüfen aynı sınıfa düştük, senelerece aynı sırada oturduk yıllar yılı birlikte okuduk. Sonradan bankacılığımızın mümtaz simaları arasına katılarak muvaffak ve birinci sınıf elemanı olan (405 İlhami) ye bu hâtıramı naklettim mi bilmiyorum. Fakat hâtıram bugünlere kadar yaşadı.

SINIFA GİRİŞ...

Kayıt işi bir iki gün içinde bitti. Bir sabah anneme Müdüriyet Odası önünde veda edip o muhteşem binanın uzun koridorlarına daldım. Yanımdaki muit (muallim muavini) beni sınıfıma götürüyordu. Yürüdük, yürüdük ; alt katın arka tarafında, köşebaşında bir odanın kapısı önünde durduk. Muit kapıyı vurdu. İçeriden yumuşak bir ses :

— «Entrez !» diye seslendi. Ben daha «entrez» ne demektir diye düşünmiye kalmadan muit kapıyı açtı ve beraber içeri girdik. Kürsüye yaklaşan muit: «Yeni bir talebe getirdim : 143 Suat !» dedi. ve muallime benim kayıt kâğıdımı uzattı. Muallim kâğıdı alıp deftere kaydetmiye koyuldu. Başımı sınıfa doğru çevirdim. Belki (25) çift göz merakla, tecessüsle beni süzüyordu. Bu gözler arasında benim haşarı sarışının gözlerini bir anda tanıdım. Gayrı ihtiyari gülümsedim. (25) çift gözdeki merak, soğukluk birden çözüldü, eridi. Bütün gözlerde, yüzlerde umumi bir gülümseme oldu. Bembeyaz dişlerin, o masum gözlerin bana tatlı tatlı (hoş geldin) diyen edasını bugün bile hatırlarken gözlerim yaşarır. Başkalarını bilmem ama, bana (Galatasaray) ı birden aile ocağı muhabbetiyle sevdiren bu hararetli kabul hissi olmuştur. Artık kaynaşmıştık. Muallimin ikazını beklemeden, bana ön sırada boş yeri işaret eden bir sevimli arkadaşın (77 Saffet - Saffet Kurt) yanına oturuverdim. Kayıt işini bitiren muallim, yer göstermek üzere beni arayıp sırada oturduğumu görünce :

— Maşallah, dedi, sen kendi işini kendi gören cinsten olacaksın!

Kıpkırmızı kesilmiştim. Ben, muallimin aklına gelen düşüncelerden tamamen uzak, o yaşlardaki samimi, garazsız muhabbetin, kaynaşmanın cazibesiyle o boş yere oturmuştum. Hemen ayağa kalktım, ve ilk beklediğim yere doğru yürüdüm. Arkamdan bir ses muallime şöyle diyordu :

— Mösyö [Galatasaray'da o zamanlar muitler ve hocalara böyle hitap edilirdi.] Onun kabahati yok, ben çağırdım. Yenidir, belki usûlü bilmiyor ! dedi. Bu ikazı, bütün sınıfın ikazları takip etti. İttifak halindeki bu protesto karşısında Mösyö de yumuşadı. Herhalde çok sıkıldığımın farkında olacak ki gönlümü almak lüzumunu hissetti:

— Haydi yavrum, yine aynı yere otur, ben de zaten seni oraya oturtacaktım, dedi.

Commençant (İhzari) hocası Selim beye bu tatlı hitabiyle, bağlanmıştım.

Dersin sonlarına doğru birden izahı güç bir gürültü ile yerimden fırladım. Devamlı bir gürültü. Nedir diye soruşturmıya kalmadan çocuklar hep birden ayağa kalktılar. Selim Bey kürsüden indi ve çıkıp gitti. Şaşkın şaşkın «Ne oluyor ?» gibi yüzüne baktığım sıra arkadaşım :

— Tambur çaldı ! dedi. Derslere girip çıkarken hep tambur çalar.

Tambur nedir sualime cevap almadan etrafıma toplanan çocuklar beni sual yağmuruna tuttular Bunlardan ancak bir ikisine cevap yetiştirebildim. Sınıf muidinin sesi işitildi:

— En Rang, mes enfants!...

Bu da ne demekti? Bizim tercü-

raylının Hâtıraları

man sıra arkadaşı izaha başladı:

— Sıraya gireceğiz. Bahçeye çıkarken sıra olmak lâzım. Şimdi sus, sırada konuşmak yasak!

Bahçeye, (405) İlhami'yi kavga ederken gördüğüm bahçeye çıktık. Birçokları dağıldı. Benim etrafıma yine bir halka çevrildi. Herkes aklına geleni, ismimi, nerede oturduğumu, hangi mektepten geldiğimi, leyli olup olmadığımı soruyor, hülâsa o yaştaki çocukların masum tetecessüslerinin bütün sualleriyle bu yeniyi anlamak istiyorlardı. Sualle-rinde hiçbir samimiyetsizlik yoktu. Bir iki Boğaziçi'li arkadaş çıktı. Benim sıra arkadaşım da Boğaziçi'li imiş. Bu semtdaşlık veya hemşerilik aramızda daha çabuk bir arkadaşlık, kurar gibi oldu.

TAMBUR

Onların sualleri bitince bu sefer de ben başladım... Evvelâ (tambur) ne demekti, neden bu kadar gürültü ile bizi harekete getiriyorlardı? Benim eski mektepte bu iş bir polis düdüğüyle halloluyor ve insanı böyle korkutmuyordu. O zaman (tambur) un Fransızca trampet mânasına geldiğini, bunun mektepte eskiden beri âdet olduğunu, tamburun tesisi kadar eski olan (Ahmet Ağa) nın mükemmel bir tamburcu olduğunu, sabah uykusundan, akşam yemeğine kadar hep tamburla saat ayarlandığını anattılar. Filhakika 11 sene süren Mektebi Sultani talebeliği hayatımda diyebilirim ki harekâtıma, benimle birlikte bütün talebenin hayatına, en derin sadakatle, en dakik saat ayariyle hep bu (tambur) hâkim olmuştur. Sıkıcı derslerden azat olma, hafta sonunda mektepten azat olma, müsamere, maç gibi bütün eğlencelerin tatlı habercisi hep bu tambur olduğu gibi, sabahın tatlı uykusundan insanı ayıran, en zor derslere, imtihanlara çağrılma saatlerini haber veren de yine bu tambur olmuştu. Bir çeyrek asırdan fazla tamburunu şaşmaz bir saat intizamiyle hep zamanında çalan Ahmet Ağanın muhtelif tambur çalma usulleri vardı. Yerine göre ciddi, yerine göre şakrak, yerine göre kısa veya uzun ifadelerle çalınışından, saate bakmadan, zamanı düşünmeden dahi tamburun neyi kastettiğini anlamak mümkündü. Ahmet Ağa denebilir ki mektepte bu yönde hâkim olan psikolojiyi gayet iyi hazmetmiş ve tamburuna da bu ruh haletine göre ifade vermişti.

Meselâ sabahleyin veya sahur vakti tamburu binanın sessizliği içinde hafif, fakat uzun uzun çalardı. Çünkü Ahmet Ağa talebeyi âni, gürültülü seslerle tatlı uykularından uyandırmanın doğru olmadığını bilir, çocuklarını usul usul uyandıran bir anne edasiyle hafif fakat devamlı olarak çalardı. Sonra sabah kahvaltısına çağıran tambur gayet kısa sürerdi. Çünkü Ahmet Ağa iyi bilirdi ki çocukların karınları acıkmıştır ve herkesin kulağı zaten kiriştedir.

Buna mukabil Ahmet Ağa'nın teneffüs sonunu bildiren ve çocukları sınıflara çağıran tamburu hem uzun, hem de çok keyifli olurdu. Muttarit, şakrak ve muzip darbelerle Ahmet Ağa yanından geçen talebeyi muhabbetle hem süzer, hem de (Haydi bakalım oyun yeter, çalışmıya) der gibi onlara gülümserdi. Ahmet Ağa'nın tamburu görülecek bir şeydi. Tertemiz, pırıl pırıl ve daima yeni bir halde dururdu.

Mektebi bitirdikten bir müddet sonra (Yahu tamburu kaldırmışlar) havdisi Galatasaray'lılar arasında bir dostun kayboluşu havadisi kadar üzüntü mevzuu olarak konuşuldu. Ahmet Ağa daha mektepte idi. Senede bir yapılan (Pilâv) toplantısında Ahmet Ağa'nın meşhur tamburu ancak birkaç kere daha işitildi. Fakat bu emektar vefakâr, bu, her bir Galatasaraylı'nın gönlünde yaşamış ve yaşıyacak olan temiz insanın ölümüyle bu anane hattâ pilâvlarda dahi artık tarihe mal oldu. Cenabı Hak Ahmet Ağa'ya gani gani rahmet eylesin... Bugün eski mektebimi her ziyaretimde tambur sesini duyar gibi olurum.

KONUŞMA YASAĞI

Arkadaşıma tamburdan sonra neden muallime ve muide (Mösyö) dediğimizi, neden sıra ile ve konuşma yasağiyle bahçeye çıktığımızı sordum. Tecrübeli arkadaşım izah etti: Mektepte esas dersler Fransızca olduğu için muidlere ve hocalara (Mösyö) denirmiş. Mektepte sabahtan öğleye kadar Fransızca üç ders, öğleden sonra da Türkçe iki ders okunurmuş. Ekseriya Türkçe ve Fransızcadan ayrı sınıflarda ders okunduğu için herkes Türkçe kitaplarını alır, Türkçe sınıfına gider. Derslerden sonra akşam yine Fransızca sınıfına dönermiş. Akadaşım bana Tükçe sınıfımı sordu. Kayıt kâğıdımı çıkardım, gösterdim. Üç sınıf ileride imişim:

— Ben, ayrı sınıftayım, öğleden sonra seni kendi sınıfına götürürüm dedi.

Bir çeyrek saatlik teneffüsün sona erdiğini yine tambur haber verdi. Sıraya girdik ve sustuk. Sessiz, sedasız sınıfımıza döndük. Bir ara konuşma yasağını arkaadşım anlattı. Konuşmak, bahçeden ve yatakhaneden gayrı, o da yatıncaya kadar, her yerde yasakmış. Bu (yasak) hiç hoşuma gitmedi. Ve mektebi bitirinceye kadar birçok defalar bunun ıstırabını duydum. Mektepte iki üç şeyi daima tenkit ettim ve hâlâ da ederim. Biri bu konuşmak yasağı, ikincisi her yerde, sınıfa, bahçeye, yemekhaneye, yatakhane, konferans salonuna camie, helâya hülâsa mektep içinde her yerde sıra ile gidilmesi.

(Devamı gelecek sayıda)

TAMBURCU AHMET AĞA — Galatasaray lisesinde derslerin başlaması ile bitmesi tamburla ilân edilirdi. Yıllar yılı talebeler teneffüse çıkmak için Ahmet Ağa'nın tambur sesini sabırsızlıkla beklerlerdi. Resim, an'anevî bir pilâv gününde Ahmet Ağa'yı pırıl pırıl tamburuyla yirmisini çoktan geçmiş eski talebelerle birarada gösteriyor...

SELİM BEY — İhzari (Commençant) hocası Selim Bey, tatlı dili ile bütün talebelerini kendisine bağlamasını bilen hoşsohbet bir adamdı.

CÜMLE KAPISI — Mektebin cümle kapısı talebelerin en çok sevdiği kısımdı. Ahmet Ağa tamburunu bu kapının önünde durup çalardı.

Muharrir (sağda oturan) Boğaziçinde okuduğu ilk mektebin üniformasiyle Galatasaray'a yeni kaydolduğu sıralarda görülmektedir.

Şah - Süreyya mevzuunda en son ve en yetkili söz...

ŞAH İLK DEFA OLARAK "Ben Süreyya'yı hâlâ

Şahın yapmış olduğu son Avrupa seyahati esnasında, tanınmış bir İngiliz gazetecisine beyanatı...

CENEVRE'den Tahran'daki boş sarayına döneceği akşamdı. Iran elçiliğinin çiçeklerle süslü küçük odasında Şah tarafından kabul edileceğim saati bekliyordum. Yandaki odada sabık Kraliçe Süreyya'nın babası Halil Isfendiyari ile görüşüyordu. Iran'ın Batı Almanya Büyükelçisi olan Isfendiyari, sırf Şah'la görüşmek maksadiyle gelmişti.

Bayan Isfendiyari, eşinin durumu katî şekilde belli oluncaya kadar Süreyya'dan Şah'la buluşup görüşmemesini rica etmişti. Isfendiyari'nin aynı zamanda Süreyya'nın babası ve elçi olması itibariyle durumu nazikti.

Şah'la, Halil Isfendiyari'nin görüşmesi on beş dakika sürdü. Şahın huzuruna kabul edildim. Her taraf kalın halılarla döşenmişti. Şahın sırtında büyük üniforması vardı. Onu son gördüğüm iki seneden beri ihtiyarlamış, saçları ağarmış, yüzünün hatları derinleşmişti. Süreyya'dan ayrılmanın kendisini çok, hem pek çok üzmüş olduğunu söylerken gözleri ve yüz hatları ile bu sözleri teyid ediyor:

«Ben üzgün bir adamım» diyordu, «Kalbi ıstırap dolu bir adam.»

Bu sözleri iki yıl önce Güney Fransa'da Süreyya ile güle söyleye dansedip denize giren adam söylüyordu.

Ben bu aşkın ilk günlerini de biliyordum. Süreyya Zürich'de ailesi ile otururken benim komşumdu. Güzelliğinin hayranı idim. Şah o zamanlar Süreyya'ya karşı büyük bir yakınlık besler, ona kıymetli hediyeler gönderirdi.

Şahı ise daha öncelerden, Fransız Riviyerası'ndaki Antibes'de geçirdiği serazad, gamsız günlerden tanırdım. Hele bir gün hiç unutmam bir saatten fazla Rita Hayworth'u yemek masasında beklemişti. Rita gelmedi. Bir gece önce Cannes'da verilen bir baloda Ali Han ile tanışmış, Şah'la ertesi günkü randevusunu filân unutuvermişti.

Bütün bu güzel günleri bilen bir insan olmam hasebiyle Şah'ı bu kadar değişmiş görmek bende bir şok tesiri yaptı. Ikimiz de otuz dokuz yaşında olduğumuz halde o benden çok daha yaşlı görünüyordu.

Karşılıklı oturmuş, uzun saplı bardaklarla portakal şerbeti içiyorduk. Süreyya'dan ayrılma sebebi ve ayrıldıktan sonraki hislerini samimiyetle açık-

SÜREYYA VE FLÖRTLERİ

Süreyya, Şah'tan ayrıldıktan sonra ilk iki ay tamamiyle yalnız bir ömür sürdü. Nihayet haziran başlarında Baron Dieter Von Malsen - Ponickau ile tanıştı. Alman sosyetesinde sık sık beraber görülmeğe başlandılar. Yukarıdaki fotoğraf onları yanlarında Süreyya'nın annesi olduğu halde 31 ağustos gecesi Baden Baden'de bir eğlenceye gelirlerken gösteriyor. Fakat Süreyya yine üzgün. Aradan zaman geçti. Süreyya aralık başında Ispanya'ya giderek bir hafta Madrid'de kaldı. Oradan tanıştığı İspanyol bankeri Don Antonio Munoz ile Madrid'in lüks bir gece kulübünde dansederken ise neşe ile gülüyordu...

ŞAHIN FLÖRTLERİ — Gazete haberlerine bakılırsa Şahın Süreyya'ya karşı devam eden aşkına rağmen, ayrıldıklarından beri dört flörtü olmuştur. (Soldan itibaren) Hostes Ellen Forseth, model Mara Baumgartner, manken Nina Richards ve film artisti Elga Endersen.

KONUŞUYOR:

Seviyorum!„

lamasını rica ettim. Gayet güzel İngilizce konuşan Şah şu cevabı verdi:

«Eğer elimde olsa Süreyya ile tekrar evlenmekte bir an tereddüt etmem. Onu hâlâ çok, hem pek çok seviyor ve arıyorum. Fakat bana bu acı kararı vermeğe âmil olan sebepler değişmiş değil. Vazifem ile aşkım arasında bir tercih yapmam icabediyordu. Memleketime karşı olan vazifemi yerine getirmek için yeni bir izdivaç yapmam lâzım. Tahta bir varis bırakmam icabediyor. Hem de en kısa zamanda.»

Müstakbel İran kıraliçesinin kim olacağı hususunda bir karara varılıp varılmamış olduğunu merak ediyordum. Şah:

«Hayır» dedi.

Üçüncü eşi hususunda kati olarak hiç kimse üzerinde durmuş değildi. Bunu söylerken bile hakiki aşkının Süreyya olduğunu teyid etmek lüzumunu hissediyordu.

Kızı Prenses Şahnaz bir erkek evlât dünyaya getirmiş olsaydı, tahta varis meselenin kendiliğinden halledilmiş olup olamıyacağını sordum.

«Bu takdirde anayasamızda esaslı değişiklikler yapılması icabederdi» dedi. «Anayasamız, tahta vâris olacak kimsenin doğrudan doğruya Şahın sulbünden gelen bir erkek evlât olmasını âmirdir. Buna rağmen eğer torunum erkek olsaydı yine bir ümit kapısı açılacaktı. Torunumun erkek olmasını çok isterdim.»

Elçiliğin önüne bir sıra son model siyah Chrysler'ler dizilmişti. Bugüne kadar hiçbir kıralın yapmadığı şekilde kalbinin sırlarını açmış olan Şah'ın dişçiye gitme saati idi. Cenevre'ye geldiği günden beri her gün muntazaman dişçiye gitmişti. O sabah da bir hastaneye giderek umumi bir muayeneye tâbi olmuştu. Kendisini muayene eden doktorlar, iki sene önce, Süreyya ile evlendiğinden beri çocuk sahibi olamamaktaki sebeplerin ona ait olup olmadığını anlamak için kendisini on günlük bir muayeneye tâbi tutan doktorlardı.

Bu on günlük muayene sonunda doktorlar bu sebeplerin kendisi ile ilgisi olmadığını söylemişlerdi. Şah da o anda boşanmanın artık kaçınılmaz olduğunu anlamış, aynı şekilde bu boşanmanın ne büyük mânevi bir kayıba sebep olacağını da düşünmüştü. Fakat bunun azametini asıl Süreyya'dan ayrıldıktan sonra, mütemadiyen yalnızlığından bahsettiği şu son dokuz ay içinde tam mânasiyle anlamış oluyordu.

Gönül Âleminin Tabii Peykleri

Onlar da dolaşıyorlar amma jeofizik yılının suni peykleri gibi biribirinden habersiz değil, gönül âleminin daima biribirini düşünen tabii peykleri gibi. Suni peykler zaman zaman mahreklerinden çıkıyorlar. Bu çıkış onların sonu oluyor. Gönül mahrekinden çıkanlar ise yeni bir âleme doğmuş oluyorlar. Bakalım bu doğuş Şah ve Süreyya için mümkün olacak mı?...

Sinema âleminde hadise yaratan roman

Hayat her gü

YAZAN: BESSIE BREUER

ÇEVİREN: AYKUT GÖRKEY

1

— 1 —

JOAN, günün birinde hayatının artık sona erdiğini zannetmişti. O gün babası üç sokak ötede, şehrin en büyük caddesindeki hastanede cansız yatıyordu. Annesi yatağına uzanmış, saçları darmadağınık, durmadan konuşuyordu:

— Ne kadar komik Joan... Baban bizi hiç düşünmedi. Bankadaki üç kuruştan başka ne bir sigorta, ne bir gelir... Anlamıyorum bu kadar para nereye gitti.

Joan hiç ses çıkarmadan dinliyordu. Bütün bu kelimelerin ıstırap ve keder yüklü olduğu aşikârdı. Herşeyle uğraşmayı âdet haline getirmiş olan annesinde şimdi keder, gevezelik şeklinde tecelli ediyordu.

Joan'un çehresinde asabi bir gerginlik vardı. Haber geldiği zaman, hastaneye götürmek üzere çamaşır hazırlıyan annesi:

— Bana bırak... diyerek telefona doğru gitmiş, âhizeyi eline alırken, sanki kara haberi sezmiş gibi uzun bir tereddüt devresi geçirmişti.

Daha sonra komşuların gelerek, annesini sokağa fırlamaktan alıkoymak için uğraşmaları gerekmişti. «Eğer böyle yapmasalardı, diyordu Joan'un annesi, babanla belki de konuşabilirdim.»

Hastaneye gittikleri zaman, babası oksijen çadırındaydı. Bir ara gözlerini aralayıp hafifçe tebessüm etmiş, hareketleriyle birşey anlatmak istemişti. Hepsi bundan ibaret.

Hastanenin eter kokulu uzun koridorlarında Joan hayatının artık sona erdiğini düşünüyordu.

Babasının öldüğü gün evde olması hakikaten bir talih eseriydi. Ya Hollywood'dan henüz dönmemiş olsaydı? Ya babasını iyice göremeseydi? Hiç olmazsa şimdi onu tanıyordu, az da olsa yakından görmüş, anlamaya çalışmıştı.

Yorucu bir sanat hayatından sonra yuvaya dönüş Joan'a ev hayatını, aile bağını tanımak fırsatını vermişti. Aile bağının asîl bir duygu olduğunu öğreten babası da işte artık yoktu.

■

Hollywood'a yerleşmeden önce Joan babasını uzun boylu, elâ gözlü, güzel ve hisli ellere sahip, fakat donuk tavırlı zarif bir erkek olarak tanıyordu, baba - kız münasebetleri olmamıştı. Babası hakikaten açık elli, cömert, dilediği gibi yaşamak isteyen bir salon erkeği idi. Uzun seneler evinin odalarından ziyade, dostlarının alkol kokulu salonlarında yaşamayı tercih etmişti. Joan babasına benziyordu. Onun gibi uzun boylu, elâ gözlüydü. Çocukluğundan itibaren annesi tarafından yetiştirilmişti. Annesinin tesiri o kadar kuvvetliydi ki, babasının, bu daima sessiz ve sakin, zarif tavırlı insanın büyük bir değer taşıdığını genç kadın ancak son zamanlarda anlıyabilmişti.

Babası, zarafeti ve hayat tarzı ile bütün şehirlilerde ve bilhassa mahallî bankalarda çok zengin bir insan olduğu intibaını uyandırmıştı. Belki de bu sebeple bankalardan büyük bir kısmının idare heyeti âzası idi. Annesinin gevezelikleri ve aile dostu doktor Marston ile diş tabibi Snow'un kıskançlıktan mütevellit dedikoduları, Hollywood'dan döndüğü ilk günler Joan'da babasına karşı bir soğukluk yaratmış olmasına rağmen, bu his kısa zamanda yerini takdire ve kuvvetli bir sevgiye bırakmıştı. Şimdi babasını, sahibi bulunduğu eczanedeki yazıhanesinin başında görür gibi oluyordu.

Muhakkak ki dünyanın en iyi insanlarından biriydi. Meselâ küçük çocuğu menenjitli bir müşterisinin para talebini katiyen reddedemez, aynı şekilde, karısının çaresiz hastalığı karşısında şaşkına dönmüş bir başkasının ücretsiz ilâç istemesine omuz silkip geçemezdi. Çok, ama çok açık elli, iyi kalbli bir insandı. Öyle ki, idare meclisinde bulunduğu bankadan kredi temin ettiği kimselerin çoğu onun müşkül durumda kalmasına sebep olmuşlardı. Meselâ Dan Sheey bunlardan birisiydi.

Joan'un annesi «Babanın bütün kabahati herkesi dürüst zannetmesindeydi» diyordu. «Dan Sheey'in kirli işler çevirdiğini bilmiyen yoktu. Her pazar at yarışlarına dadanmıştı. Baban yapılan ikazlara kulak asmamıştır. Ne yazık ki bankanın müfettişleri şehir halkını tanımıyor, kredi işlerinde babana mâni olmuyordu.» diye dert yandı.

Annesinin bu sözleri Joan'a babasının ölümünden önceki bazı konuşmalarını hatırlatmaktaydı. Yattığı yerden, hemen yanındaki yatak odasında konuşulanları rahatça duyması kabildi. Annesi hemen her akşam asabi bir sesle «iyilik yapıyorsun ama, unutma ki mesuliyet yalnız senin değil, biraz da bankanındır. Onları da günün birinde sıkıntıya düşüreceksin» diyordu.

Buna mukabil Joan bu şikâyetlere babasının sıkıntılı göğüs geçirmekten başka cevap verdiğini hatırlamıyordu.

Joan'un eve dönüşü, annesi ile babası arasında sık sık tekrarlanan böyle münakaşalı günlere tesadüf etmişti. Onu galiba artık meşhur bir artist ve mesut bir kadın olmadığını bilerek karşılamışlardı. Belki de babasının gösterdiği yakınlık bundan ileri geliyordu. Joan senelerdir özlediği hassas bir sevgiyi kendisine sezdirdiği için babasını kısa zamanda bu kadar çok sevmişti. Babası sevgisini sezdirmekten ileri gitmemişti. Joan'ın yerinde, hisleri kuvvetli olmıyan bir kadın bulunsaydı bu sevgideki ılık şefkati farkedemiyecekti.

Annesi:

— Öyle bir cenaze merasimi yaptıralım ki, diye devam ediyordu, bu millet daha böylesini görmemiş olsun. İyi bir banka idarecisinin ne demek olduğunu anlasınlar. Hiçbiri iyilik uğruna

n yeniden başlar

reğinde bu vaadin boğucu bir ağırlık yaptığını sezer gibiydi.

■

Ancak daha sonra, kilisedeki dinî ayin esnasında göz yaşlarını kurutmaya çalışarak «Burada, bu insanların arasında kalmalıyım» diye düşündü. «Babamın ölümünde payları olan, hataları ile onu âdeta intihara sürükleyen bu erkeklerin ve bu kadınların arasında kendime yeni bir hayat kuracağım.»

Sonra aklından Hollywood dönüşünü geçirdi. «Kendini kaybetmiş gibiydin Joan» diye düşündü bu sefer. «Ne yapacağını şaşırmış bir halin vardı. İşte kendine çizeceğin yol karşına çıktı. Kader seni takibedeceğin yola bıraktı...»

Genç bir papaz dua ediyor, bu duaya koro halinde kadın sesleri karışıyordu. Kilisenin içi loş, hüzünlü ve kocamandı. Gözleri yoran, dumanlandıran bir loşluk...

Joan bir sıkıntı hissediyordu. Gözleri annesini aradı. Biraz ötede, her zamankinden sade ve zarif duruyordu. Evlenmeden önce, çalışan bir kadındı. Belki daha mesuttu. Acaba tekrar evlenmeyi düşünecek miydi?

Duasını bitiren genç papaz, Joan'un annesine doğru yürüdü. Joan papazın «Gönlünüzü ferah tutun» dediğini duydu. «Gönlünüzü ferah tutun» diye kendi kendine tekrarlıyordu. Bu kelimelerde ihtiyacı olan sükûneti bulmaya çalıştı.

Yemyeşil ağaçların ortasında, masmavi gökyüzünün altındaki mezarlığa geldikleri zaman biraz rahatlar gibi oldu.

— II —

Daha ertesi sabah Joan, annesinin muvazenesini bulduğunu farketti. Hattâ taş gibi kuvvetlenmiş, soğuklaşmış, âdeta yeni bir hüviyete bürünmüştü. Önce «Sensiz ne yaparım Joan? Kendimi yapayalnız hissedeceğim» diyen annesi aynı günün akşamı:

— Fikirlerine ihtiyacım olacak kızım, diyordu. Eve yeni bir şekil vermek istiyorum. Eskiden beri düşünürdüm ama, baban fırsat vermiyordu. Garip bir düşünce, döndüğün zaman evi eski haliyle bulmanı isterdi. Hattâ dönüşünde, bir toplantı tertiplemeyi de arzu etmişti. Ama görüyorsun, bu eski eve arkadaşlarını nasıl davet edebilirdik Joan? Sen modern ve lüks bir hayata alışmışsın. Bu modası geçmiş yemek odası takımlarını değiştireceğim. Hem artık yalnızım, yemeklerimi televizyonun önünde tekerlekli bir servis masasında da yiyebilirim. Böyle bir masa almayı ne zamandır istiyordum. Baban daima mani olur, radyo dinlemeyi televizyona tercih ederdi. Oturma odasını da değiştirip salonla birleştirir, araya şöyle gösterişli bir bölme yaptırırım. Daima yeşil yapraklı büyük bir saksıya da ihtiyacım var. Tamamen modern bir mutfak tertiplemeyi düşündüm. Havagazı fırını, elektrik fırını, renkli fayanslar. Kendime göre şirin bir de yatak odası döşerim...

Joan içinden:

— Sözünü nasıl kesip de, artık Hollywood'la alâkam kalmadığını, daima burada oturmak niyetinde olduğumu söyliyeceğim?... diye düşündü.

Annesi hâlâ istikbale ait tasavvurlarından bahsediyordu. Şimdi sıra üst kata gelmişti. Gözleri o kadar parlıyordu ki, Joan «Hayır hayır, cesaret edemiyeceğim, diye geçirdi aklından. Bunu ona söylemeğe cesaretim yok. Kuvvetli ve hür olmak istiyor.»

— Fakat sen de rıza göstermelisin Joan. Biliyorsun, baban evi ikimize bıraktı. Mr. Lee'ye söyliyeyim, tadilât projelerini hazırlasın. Tabiî sen gittikten sonra... Mr. Lee bugünlerde boş. Aksi halde kimbilir kaç ay beklemem lâzım. Baharda yeni inşaata başlar, vakti olmaz. Çok iyi bir insan biliyorsun Joan? Görsen, o kadar kibar ve yakışıklı ki...

Joan annesi hakkında düşünmeye başladığı şeylerden fena halde sıkılıyordu. Onu daima babasının himayesine muhtaç, zayıf, müdafaasız bir insan zannederdi. Şimdi anlıyordu ki bu kadın her zamanki kalb krizleri, çarpıntılar, çeşitli sıhhî endişeler yerine çok daha başka dertler peşine düşmüştü. Sözde zayıf ve hasta kadın, inanılmaz bir canlılıkla istikbale ait plânlar tasarlıyordu. Buna mukabil babası, o daima sıhhatli ve hareketli adam, sanki bütün hayatiyetini karısına terkederek ölmüştü. İzdivacın hakiki çehresi de bu olmalıydı. Demek bir kadınla bir erkek müşterek hayatları uğruna kendi hüviyetlerini terkediyorlardı. Netekim annesi, ancak hayat ortağını kaybettikten sonra şahsiyetiyle yüzyüze kalmış, hakiki hüviyetini bulmuştu.

Joan bütün bunları düşündükçe annesine karşı içinde nefrete benzer bir his duyuyor, kapıyı vurup evden çıkmak istiyordu. Henüz Hollywood'a gitmediği yıllarda, evin içinde âdeta gölge gibi dolaşıp dururken, annesi hayalî kalb çarpıntıları, baş dönmeleri uydurup babasına evi zehir eder, odamcağız onunla lüzumsuz münakaşalara girecek yerde sokağa çıkıp kulübe veyahut eczanesine giderdi. Oralarda ihtimal ki kavadan sudan konuşacak, sohbet edecek arkadaşları vardı da, biraz oyalanabiliyordu. Halbuki Joan için durum böyle miydi? Şimdi kapıyı çekip evden çıkacak olsa, nereye gidecek, hangi ahpabının yanında oyalanabilecekti?

Anlaşılan Joan için eski hayatına dair bir kelime bile söylememiş olması büyük bir isabetti. Belki annesi o zaman kızıyla beraber oturmak mecburiyetini hissedecek, bu zoraki hissi, içinde seneler senesi bir kâbus gibi saklı-

Evinden son defa olmak üzere çıktığı zaman Joan dönüp arkasına baktı.

— Elveda emektar evim... diye mırıldandı.

Sonra bakışları annesini aradı. Pencereden, mağrur ve mesut bir tebessümle bakıyordu.

Joan trende otururken bile, bu mağrur tebessümü unutamıyordu. Treni tercih etmişti, çünkü biraz zaman kazanmaya, ne yapacağını iyice düşünmeye ihtiyacı vardı. Üstelik yemyeşil kırların, ağaçların, küçük köy evlerinin trene çok yakın süratle gelip geçmelerinden hoşlanıyordu.

Genç kadının çehresindeki iğreti gülüş, trenin hareket etmek üzere sallanmasiyle birlikte kayboldu. Artık annesi için, lüks hayata alışmış şöhretli artist Joan Trask olarak kalacak, bu egoist kadın kızını hayatının sonuna kadar mevki ve şöhret sahibi bir yıldız zannedip ahpablarına «Kızım Joan Trask, meşhur bir Hollywood yıldızıdır...» diyerek öğünecekti. Tabiî böyle olması çok daha iyiydi.

Halbuki Joan bir şöhret değil, sadece bir artist, şöhretten meçhule doğru süratle düşmüş bir yıldızdı. Birleşik Amerika'nın Eyalet Güzeli seçilen genç kızlarından çoğu gibi, ehemmiyetsiz bir kontrat imzalıyarak sinema hayatına atılmıştı. İlk filminde, ses duvarını aşan bir jet pilotunun sevgilisi rolündeydi. Kahraman bir pilotun, masum çehreli bir genç kızı sevmesinden bütün seyirciler pek hoşlanmış, böylece stüdyosu Joan Trask ile olan kontratı uzatmıştı.

Joan'un istikbal için, daha önce hiç düşünmediği plânlar tasarlamasına sebep bu ilk filminde kazandığı sempatiydi. Hakikatte Hollywood'a zengin amcasının evinde kısa bir tatil geçirmek üzere gitmişti. Sonra amcasının evindeki o sıkıcı havadan kurtulmak için bir tiyatro okuluna yazılmış, bir tesadüf neticesi sinema kabiliyetleri keşfeden rejisörlerden biriyle tanışmıştı.

Joan, bir tecrübe filmini mütaakip kendisine kontrat teklif edildiği vakit, hemen eve telefon edişini hatırlıyordu. Amcası onun artist olmasına yanaşmıyarak «Bu meseleyi ebeveyninle konuşmalısın» demişti. Joan kendisine yapılan bu teklifi kabul ederse, eline geçecek para ile tiyatro okulundaki tahsilini tamamlayıp diploma alabilecekti ki, en ziyade buna seviniyordu. Annesi Hollywood ile Michigan arasındaki pürüzlü telefon konuşmasını bir an evvel bitirmek istercesine «Peki, peki. Nasıl istersen öyle yap» demişti. Joan meseleyi babasiyle konuşmak istiyordu. Sesini duyduğu vakit titrek bir sesle:

— Ne dersiniz, babacığım?... diye sormuştu.

Onun herhangi bir meseleye itiraz ettiği vaki değildi. Cevabı kısaydı:

— Senin hoşuna gidiyorsa mesele yok Joan...

Fakat bir endişesi vardı:

— Tahsil müddetince eve hiç dönmiyecek misin?... diye soruyordu.

(Devamı gelecek sayıda)

nefsinden kırk paralık fedakârlık yapmamış, kendisini ortaya atmamıştır. Ama baban bunu yaptı.»

Joan «Zavallı kadın» diye düşünerek göğüs geçirdi. Aklından ne geçerse sayıklıyordu. Eskiden de, sık sık kızına mektup yazar, derdini dökerdi. Fakat Joan'un Hollywood'da parlak günler geçirirken zavallı annesini düşünecek, ona cevap verip yardım edecek vakti olmamıştı.

■

Cenaze sabahı Joan annesinin odasına girdiği zaman, onu koyu renkli matem elbiseleri içinde, siyah bir tül altında sessiz ve mütevekkil beklerken buldu. Annesi bir müddet yere baktıktan sonra başını kızına doğru kaldırdı. Birden hıçkırmıya başlıyarak:

— Bana yardım et Joan... diye inledi.

Joan annesinin koluna girdi. Büyük kederlerini sessizce paylaşarak birlikte kilisenin yolunu tuttular. Bu iki yapayalnız kadın ilk defa olarak birbirlerini bu kadar yakın hissediyorlardı.

Joan:

— Sevgilim, anneciğim, üzülme, seni hiç yalnız bırakmıyacağım» derken, yü-

Renkli Atatürk Tablosu

16 ve 17. sahifelerimizde bulacağınız renkli ATATÜRK tablosu Ata'nın hayatı esnasında yapılmış olan yağlıboya tabloların en güzellerinden biridir. ATATÜRK tabloları serimize ilk defa olarak bir renkli resim katarken büyük kurtarıcının otuz beş sene evvel bir Amerikan çocuğu ile yaptığı muhaberata ait ilgi çekici bir yazı ile neşredilmemiş vesikaları da sunuyoruz.

Hayat

ATATÜRK

Ki Cemal Benim'in 1938 senesinde yaptığı ve eski Büyük Millet Meclisi binasında bulunan tablosundan alınmıştır.

A.C.Benin
1944

PERİHAN SÖZERİ

Sanatım, şöhretim, hâtıralarım telefon tellerine bağlıdır. Her telefon konuşması bunlara bir yenisini katar.

RÖPORTAJ: ORHAN TAHSİN — FOTOĞRAFLAR: SUAVİ SONAR

SESİN EŞREF SAATİ *Sözeri radyonun en uysal sanatkârıdır. Yayın saatleri arasında bir tercih yapmaz. «Sesin eşref saati yoktur» der «Güzel bir ses, sabah 8 de de güzeldir, 12 de de, gece 21 de de...» diyor. Sanatkâr, bu yıl gazinolarla anlaşma yapmamıştır. Şubat ayında Site sinemasında bağımsız bir konser verecek...*

HANIMEFENDİ SANATKÂR *Perihan Sözeri için «Sanatkârların en hanımefendisi, hanımefendilerin en sanatkârı» diyorlar. Evliliğin bir «saadet bağı» olduğuna inanan sanatkâr, bu saadeti korumak için çok çalışmıştır. Bu arada eşinin gönlünü almış, hem evinin kadını olmuş, hem de sahneye çıkmıştır. İki çocuğunun üzerine titrer.*

ANKARA Radyoevi'nin 3 numaralı küçük stüdyosundaki yeşil ışık yandı. Duvar saati 20.59 u gösteriyordu. Stüdyonun yanındaki camlı bir bölmede oturan orta yaşlı bir adam gözünü saatten ayırmıyordu. Yelkovan 12 nin üzerine gelince, elindeki madeni tokmağı, masanın kenarında duran gonga vurdu. Mikrofona yaklaştı: «Sevgili dinleyiciler» dedi «Şimdi şarkılar programına başlıyoruz. Sadettin Kaynak'ın nihavent şarkısını dinliyeceksiniz. Sonra havada bir yarım daire çizen sağ eliyle mikrofonu gösterdi. Stüdyoda 14 yaşlarında beyaz yakalı lâcivert jarse elbise giymiş bir kız, spikerin hareketlerini dikkatle takibediyordu. Elindeki mendili didiklemesinden, heyecan içinde olduğu anlaşılıyordu. Mikrofona yaklaştı, içli, heyecanlı bir ses nağme nağme stüdyonun içine dağıldı:

Ömrümün neşesiz geçti baharı
Neyleyim bahârı gülsüz olunca
Bir tutsam gerektir yârü ağyarı
Gurbet ellerinde öksüz olunca...

Bu sırada, cam bölmeli kumanda odasının koridora bakan kapısı açıldı. İçeriye üç kişi girdi. Spikerin arkasında durarak, genç kızın şarkısını dinlemeğe başladılar. İkinci şarkı yine Sadettin Kaynak'ındı. Bu şarkıdan sonra spiker gonga vurdu. «Şarkılar programımız sona erdi» dedi. Stüdyodaki yeşil ışık yeniden yandı. Biraz önce cam bölmeli odaya giren yaşlı bir adam «Sadettin Kaynak bu içli sesten bestelerini dinlediyse, yaşamanın tadını gönülden duymuştur» diye mırıldandı.

Şarkılar programı henüz bitmişti ki Radyoevinin 10520 numaralı telefonu çaldı. Nöbetçi memuru:

— Buyrun, dedi, Ankara Radyosu!

— Bir ricamız var beyefendi, daha doğrusu bir sorumuz. Radyoda şarkı söyliyen ses sanatkârlarının adlarını spikerler neden söylemiyor?

— Bu bir prensip meselesidir. Sevilen sesleri herkes tanıyor. Meselâ, bir Müzeyyen'i, bir Mefhare't'i, bir Semahat'ı, bir Sâdi'yi, bir Muzaffer'i takdime hacet var mı?...

— Belki haklısınız. Ancak, biraz önce şarkılar programında bir ses dinledik. O bugüne kadar dinlemediğimiz bir ses, bugüne kadar dinlediğimiz seslerin de en güzeliydi. Adını söyliyebilir misiniz?...

— Perihan Altındağ!...

10520 numaralı telefon o gece belki 200 defa çaldı. Nöbetçi memuru belki 200 defa «Perihan Altındağ» adını tekrarladı.

■

Genç kız mantosunu vestiyere bıraktıktan sonra müracaat odasına girdi:

— Ben kantindeyim, dedi. Telefonla arıyan olursa lûtfen oraya bağlayın...

Cümlesi yarıda kaldı. Çünkü telefon çalmıştı. Müracaat memuru telefonu açtı, sonra âhizeyi uzattı: «Sizi arıyorlar efendim»... Genç kız:

— Alo, buyurun, dedi...

— Perihan Hanım, Emin Sözeri hürmet eder!...

— Hatırlıyamadım efendim.

— Hani, geçen gün Dr. Semih Sevgen'lerde tanışmıştık.

— Evet, şimdi hatırladım.

— O günkü arkadaşlığımızdan cesaret alarak, bu akşam sizi sinemaya davet etmek istiyorum.

— Çok teşekkür ederim. Ancak, bugüne kadar hiçbir erkekle sinemaya gitmedim. Dedikodulara konu olmamı istemezsiniz herhalde... Yalnız evleneceğim erkeğin davetlerini kabul edebilirim.

— Öyleyse, size izdivaç teklif ediyorum.

— Bunu önce anneme açın!

— Bugünlerde annenizi rahatsız edeceğim. Sizi tanımadan önce de sesinizi çok beğeniyordum. Bir stüdyonun loş ışıkları içinde sizi sarı saçlı, yeşil gözlü bir kız olarak düşünüyor, öyle avunuyordum. Ama düşündüklerimden ayrı da olsa, yine güzelsiniz!...

Genç kız gülümsedi. Gözlerini bir noktaya dikti. Telefonu kapadı.

■

Ayazpaşa Kamarot Sokağı'nda Antalya apartmanının 3. dairesinde oturan Perihan Sözeri hayatını anlatmağa şöyle başladı:

— Benim hayatım, sanatım, şöhretim telefon tellerine bağlıdır. Her telefon konuşması hâtıralarıma bir yenisini ekler. Ankara Radyosu'na 1939 yılında girdim. İlk radyo konserimi Muzaffer İlkar'la birlikte verdim. O yıllarda, spikerler ses sanatkârlarının adlarını anons etmiyorlardı. Buna rağmen, adım, daha ilk konserimi verdiğim akşam, Radyoevine telefon eden Türk müziği severlere öğrenildi. Radyoda telefonla en çok aranılan sanatkârların başında geliyordum. Bir telefon konuşması da, bugünkü saadetimi hazırladı. Etibank'ta çalışan Emin Sözeri adlı bir genç, bir gün beni sinemaya davet etti. Sonra da annemden gelip «Allahın izni, Peygamberin kavli ile» istedi.

İşte o günlerde «aşk» veya «para» dan birini seçmek zorunda kaldım. Bir genç bana kalbini uzatıyor, öte yandan yaşlı bir adam 40 bin liralık çek yazıyordu. İstanbul'daki gazinolardan birinin sahibi bana 40 bin lira teklif etmişti. Önemli bir paraydı bu. Durumu aileme açtım. «Sen nasıl istersen» dediler. Kabul ettim, kontratı da imzaladım. O gece bunun şerefine evimizde bir ziyafet düzenledik. Gazinonun iki ortağı, Cevdet Çağla, aile dostlarımız masanın çevresine oturduk. Gazinocular, lokal hayatı ile ilgili tatlı hâtıralarını anlatıyorlar, mâneviyatımı kuvvetlendiriyorlardı. Bu tatlı sohbet sırasında kapı çalındı. Annem açtı. İçeriye Emin Sözeri ile babası girdi. Emin'in yüzü kireç gibi bembeyazdı. Bir köşeye iliştî. Sigaranın birini yakıp, birini söndürüyordu. Bir ara bana döndü. Kelimelerin üzerine basa basa: «Perihan bir yere gidemez» dedi «O evinin kadını olacak». Gözyaşlarımı tutamadım. Gazino sahibi durumu anlamıştı. Gülümsedi: «Israr etmiyoruz kızım» dedi «Seni isteyen genç karşında, 40 bin liralık çek de masanın üzerinde. Birini seç...» Hiç düşünmedim: «Emin'i seçiyorum» dedim. Sohbetimiz yarıda kalmadı ama. Nişan yüzükleri o gece takıldı. İş sohbeti, aşk sohbetine dönmüştü.

Emin'le evleneli tam 17 yıl oldu. Saadetimiz 17 gün bile gölgelenmedi. Bu 17 yıl içinde, her yıl bir yabancı memlekete gittik. Çin, Hindistan, Japonya ayrı tutulursa Asya'daki bütün memleketleri ziyaret ettik. Avrupa'da ayak basmadığımız yer kalmadı. Amerika'yı da gördük. 17 yılımızın 1 yılı dışarıda geçti, desem yeri. Bu gezilerimiz 160 bin kilometre tutuyor. Bunların en ilgi çekicisi İsrail gezisidir.

■

— Bu seyahatinize eşimle birlikte iştirak edeceğim!

Genç kadın telefonu kapattı. Sonra yanında duran erkeğe:

— Emin, dedi, bize yine yol göründü. Sana anlatmıştım galiba?... 3 yaşımdaydım. Annem bir gün havada uçan bir kuşu göstererek: «Bunun adı leylektir» demişti. Leylek uğurunu yine gösterdi. İsrail'e çağırılıyoruz. Bir Yahudi kafilesi İsrail'e gidiyormuş, yolculuklarının neşeli geçmesi için bizi istiyorlar. İyi de para verecekler. Hem ticaret, hem de ziyaret buna derler işte...

Ege vapuru Hayfa limanına bir akşam üstü girmişti. Direklere hoparlörler bağlanmıştı, Güverteye de bir mikrofon konulmuştu. Payetli tuvalet giymiş genç bir kadın mikrofonun önüne geçti. Sevilmiş bir şarkı okumağa başladı:

«Gurbet elde her akşam battı bağrımda güneş»

Rıhtım, bir ana baba günü manzarası içindeydi. Fenerlerini yakmış sandallar Ege vapurunu çepeçevre sarmışlardı. Sandallardan, rıhtımdan yükselen «Yaşa Perihan Hanım» sesleri suda akisler yapıyordu. Bu sırada gemiye bir polis motörü yanaştı. İki İsrail polisi gemiye atlayıp kaptan köşküne çıktılar:

— Hoparlörlerinizle halkı toplamayın liman işleri aksıyor, dediler.

Kaptan şarkıyı kesmesi için Perihan Sözeri'ye işaret etti. Fakat polisler itiraz ettiler:

— Biz hoparlör için geldik. Bu güzel sesi dinlemekten bizi mahrum edemezsiniz.

■

Orta boylu bir adam Dram Tiyatrosunun arkasındaki basık kapıdan içeriye girdi. Tahta merdivenleri çıktı. Bir odada genç bir kadın saçlarını tarıyordu. Aynadan içeriye giren adamı görünce:

— Buyurun, dedi, fakirhaneye şeref verdiniz Osman Nihat Bey!...

— Sana acı bir haber vereceğim Perihan. Biraz önce Üstad Sadettin Kaynak'ı kaybettik.

Genç kadın birden durgunlaştı. Sadettin Kaynak adı, onu 15 yıl önceye götürmüştü. Mikrofona ilk çıktığı günü, ilk okuduğu şarkıyı düşündü. Sırası gelmişti. Merdivenlerden indi, sahneye çıktı:

— Sevgili dinleyiciler, dedi, bugün büyük besteci Sadettin Kaynak'ı kaybetmiş bulunuyoruz. Onun hâtırasına hürmeten nihavent bir şarkısını okuyacağım:

«Ömrümün neşesiz geçti baharı»

Genç sanatkâr belki de bugüne kadar hiçbir şarkıyı böyle duyarak okumamıştı. Ah bir sağ olsaydı da, Sadettin Kaynak dinleseydi. Birkaç yıl önce, bir şarkısının güftesini unutan Perihan'a kırılmıştı. Ama bu okuyuş, bütün günahların acısını çıkaran bir sevaptı sanki.

Yarım saat sonra Perihan Sözeri'nin kulisteki odasının telefonu çaldı. Kızgın, kırgın bir ses:

— Kızım, sen ne yaptın, dedi. Ben yaşıyorum. Ölmedim daha...

Bu Sadettin Kaynak'ın sesiydi. Besteci çok yaşıyacak, yaşamanın tadını gönülden duyacaktı. Sözeri'ye bir oyun oynanmış, Kaynak'ın telefonu hâtıralarına yenisini eklemişti.

AİLE SAADETİ *Sanatkâr saadeti yuvasında, eşinde bulmuştur. Resimde kızı Leylâ, oğlu Hakan, eşi Emin Sözeri ile görülüyor...*

BALIK AVI *Emin Sözeri her gün balığa çıkar. Bazan Perihan'ı da yanına alır. Sözeri'leri bir balık avı sırasında görüyorsunuz.*

EVİNDE *Sözeri ailesinin evleri çok zevkli döşenmiştir. Kalamış'taki evinde bambudan yapılmış, üzümlü bir barı vardır* ▶

Atatürk'ten Bir Amerikan Çocuğuna

Bundan 35 sene evvel 10 yaşındaki Curtis LaFrance içinden gelen samimi hisleri hiçbir formalitenin çerçevesine sokmadan yazdığı bir mektupla Mustafa Kemal'e bildirdi. Mustafa Kemal de bütün yorucu çalışmalarına rağmen ona cevap verdi. Atatürk bu suretle Amerikalılara yeni kurulan Cumhuriyetin zihniyetini belirten bir mesaj göndermiş oluyordu. Mustafa Kemal'le Curtis'in muhaberatı yanda görülen Los Angeles Examiner dahil birçok Amerikan gazetelerinde çıktı.

American Boy and Ruler of Turks Strike Up Friendly Correspondence

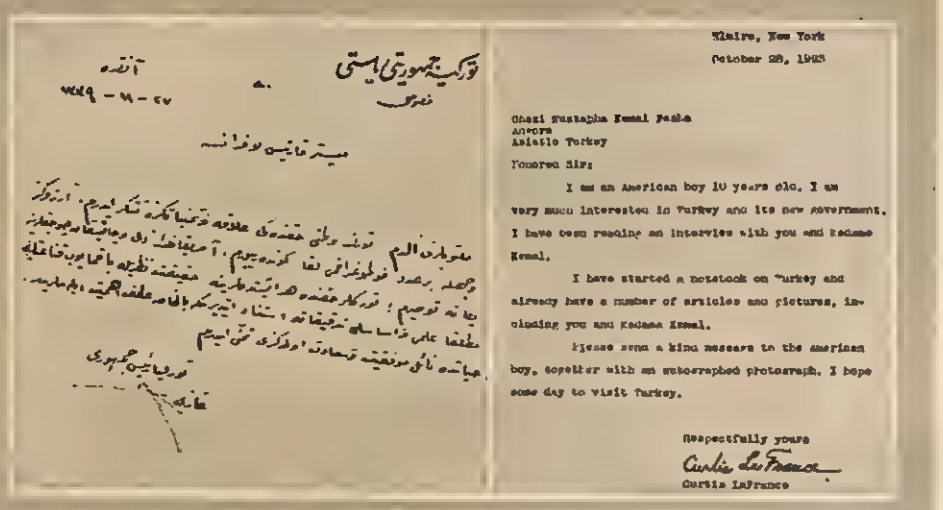

MEKTUPLARIN ASILLARI — Yukarıda solda Atatürk'ün 27 kasım 1923 tarihli mektubunun aslı. Soğda da Curtis LaFrance'ın 28 ekim 1923 tarihli mektubunun aslı görülmektedir...

YAZAN: MUHTAR ENATA

28 EKİM 1923 günü New York eyaletinin Elmira adlı ufacık bir kasabasında yaşıyan ve o sırada 10 yaşında bulunan Curtis adlı bir Amerikan çocuğu, hiçbir formaliteye lüzum görmeden ve sadece içinde duyduğu sevgiye uyarak Mustafa Kemal'e bir mektup yazdı.

Mustafa Kemal'in ismini çok duymuştu. Onun hakkında yazılan bütün makaleleri okumuştu. Fakat Çanakkale'nin muzaffer komutanını, vatan müdafaası uğrunda ayaklanan milletiyle beraber düşmanı vatanın «harimi ismetinde» boğan Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları Baş Komutanını daha yakından tanımağa çalışıyordu. İçinden gelen bütün bu samimi hisleri, hiçbir formalitenin çerçevesine sokmadan ve Cumhuriyet'in ilânından bir gün evvel yani 28 ekim 1923 günü bir mektupla Atatürk'e bildirdi. Ondan sadece bir nasihat, bir de imzalı bir resim istiyordu. Mektupta aynen şunları yazmıştı:

GAZİ MUSTAFA KEMAL PAŞA
ANKARA
ASYA'DAKİ TÜRKİYE

Muhterem Efendim,

10 yaşında Amerikalı bir çocuğum. Türkiye'de olup bitenlere ve oradaki yeni hükümete karşı büyük bir ilgi duymaktayım. Birkaç gün evvel sizinle ve Madam Kemal'le yapılmış ve buradaki gazetelerde yayınlanmış bir röportajı okudum:

Türkiye hakkında yazılan yazıları bir araya topluyorum. Bunlar arasında bir sürü makale, sizin ve eşinizinkiler de dahil olmak üzere birçok resimler bulunmaktadır.

Amerikalı bu çocuğa lütfen imzalı bir resminizi ve ufak bir mesaj gönderir misiniz? Bir gün Türkiye'yi ziyaret etmek arzusundayım.

Hürmetlerimle,

İMZA: Curtis LaFrance

Mektup birkaç hafta sonra Ankara'ya geldi. Evrak defterlerine geçirildi. Sonra Atatürk'e gösterildi. Cumhuriyet ilân edileli bir ay bile olmamıştı. Mustafa Kemal, halletmeğe mecbur olduğu büyük iç ve dış dâvâlar arasında gecesini gündüzüne katarak çalışıyordu. Buna rağmen, «Hadi oradan, işimiz mi yok; 10 yaşındaki Amerikalı çocuğa cevap verilir mi?» demedi. Türkler hakkında bu ufacık Amerikalının kafasında uyanan ilgiyi söndürmemek için ona ve onunla beraber bütün Amerika'lılara bir mesaj göndermek imkânını kaçırmadı. Hemen aşağıdaki mektubu yazdı:

Ankara 27.11.1923
Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti
Hususi

Mr. Curtis LaFrance'a

Mektubunuzu aldım. Türk vatanı hakkındaki alâka ve temenniyatınıza teşekkür ederim. Arzunuz veçhile bir adet fotoğrafımı leffen gönderiyorum. Amerika'nın zeki ve çalışkan çocuklarına yegâne tavsiyem; Türkler hakkında her işittiklerine hakikat nazariyle bakmayıp kanaatlarını mutlaka ilmi ve esaslı tetkikata istinat ettirmeğe bilhassa atfı ehemmiyet eylemeleridir. Hayatta nailî muvaffakıyet ve saadet olmanızı temenni ederim.

Türkiye Reisicumhuru
GAZİ MUSTAFA KEMAL

Mektup İngilizceye tercüme ettirildi ve Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti/Hususi başlığını taşıyan kâğıda yazdırıldı: Türkçe aslı ile beraber 10 yaşındaki çocuğun verdiği adrese gönderildi.

İyi'nin, doğru'nun ve güzel'in büyük âşığı Atatürk, bu mesajında bütün kararlarının, hareketlerinin temeli olan bir prensibi bu ufacık Amerikalı çocuk vasıtasiyle bütün Amerikalılara duyurmak istemiş, her sahada ilmî ve esaslı tetkiklerin ehemmiyetini anlatmağa çalışmıştı.

Bu tarihî vesikayı bana gönderen o zamanın 10 yaşındaki çocuğu Curtis LaFrance bugün büyük ve kendi ismini taşıyan bir ihracat firmasının müdürüdür. Yale Üniversitesini bitirdikten sonra tahsiline Paris ve Prag Üniversitelerinde devam etmiş ve II. Cihan Harbi'nin patlaması üzerine Amerika'ya dönerek doktorasını Columbia Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Amerikan ordusunda vazife gördüğü sırada çok yakından tanıdığı Avrupa memleketleri hakkındaki bilgisinden, iyi bildiği Avrupa dillerinden büyük istifadeler sağlamıştır. İnsanları, milletleri yakından tanımak için elindeki bütün imkânları kullanan bu ünlü iş adamının muvaffakıyet sırları arasında Atatürk'ten aldığı ilhamın bir hayli büyük olduğunu sezmek hiç de güç olmasa gerektir.

CURTIS LAFRANCE — Yukarıda Curtis LaFrance mektubunu yazdığı tarihlerde annesi ve kızkardeşi ile birlikte, yanda da bugünkü hali ile görülüyor. Mr. Curtis LaFrance bugün kendi adını taşıyan büyük bir ihracat firmasının müdürüdür.

2 Yüzlü Kedi

-16-

YAZAN : GORDON YOUNG — ÇEVİREN : ADNAN ERİM

KEDİ yanında kadın muhafızı Valeria ile, Mayfair Oteli'nin Châteaubriand lokantasına gitmişti. Karşı karşıya yemek yerlerken birdenbire sapsarı kesildi. Aniden sancılanmış gibi karnını oğuşturmıya başladı. Sonra elleriyle yüzünü kapadı.

— Hastalandım Valeria... Derhal lokantadan çıkalım... diye mırıldandı.

Valeria, Carré'nin koluna girdi. Arka kapıdan koridora çıktılar.

Kedi musluğa gidip yüzünü yıkadı. Başını ıslattı. Biraz açılır gibi oldu. Lâkin tekrar salona girmesi imkânsızdı! Orada Armand'ın eski arkadaşlarından birini görmüştü! Valeria'ya döndü:

— Yemek yiyemiyeceğim Valeria... Hemen eve gitmemiz lâzım...

Valeria salona doğru yürüdü. Carré arkasından seslendi:

— Oradan çıkmıyalım Valeria. Burada bir kapı daha var...

Carré, çantasından para çıkardı.

— Şunu garsona verelim. Sonra da gidelim...

Valeria hesabı ödedi, arka kapıdan caddeye çıktılar.

Bu tehlike savuşturulduktan sonra, Carré, kalabalık salonlara, lokantalara artık çekine çekine girmiye başladı.

İngiliz İstihbarat mensupları Kedi'yi suç üstü yakalamak ve ondan sonra tevkif etmek istiyorlardı. Bleicher'in ona Londra'daki bazı Alman casuslarının adreslerini vermiş olması mümkündü. Carré, elbette bir gün bu ajanlarla temas etmiye çalışacaktı. İşte o gün bu iki yüzlü kadının son dakikaları gelmiş olacaktı... Fakat Kedi çok dikkatli davranıyordu. Hiçbir yabancıya gizli haberler göndermiye kalkmıyordu.

İngiliz İstihbarat Teşkilâtı şüphe içindeydi. Kedi, kurnazlık mı ediyordu, yoksa, Londra'daki Alman ajanlarının adreslerini mi bilmiyordu? Bleicher ona hiçbir adres vermemiş olabilirdi!...

Bleicher hakikaten ona hiçbir adres vermemişti.

İngiliz uçakları Paris'teki Alman hedeflerini şiddetle bombalamakta idiler. Bir gün Lucas, yine paraşütle paris üzerine bırakıldı.

Carré, İngiltere'deki lüks apartman dairesinde yan gelip otura dursun, Lucas Alman işgali altındaki Paris'te, yeniden gizli faaliyetlere girişti. Bu seferki vazifesi eskisine nisbetle iki misli zordu. Çünkü Bleicher ve adamları onu gayet iyi tanıyorlardı. Bir defa görülmesi işleri berbat etmiye kâfiydi.

İngiliz Hava Kuvvetleri, artık her gün yeni bir düşman hedefini berhava etmek için Fransa toprakları üzerine süzülüyordu. Lucas vazifesini yapıyordu.

Lâkin çok geçmeden, kötü bir havadis Londra'ya ulaştı. Lucas yakalanmıştı!... Onun yakalanması Carré'nin foyasının meydana çıkması demekti!... Artık Bleicher, Londra'dan gönderilen telsizlerin sahte olduğunu anlıyacaktı.

Lucas tevkif edilip karşısına getirildiği zaman Bleicher'in ilk sözü şu oldu:

— İhanete uğradım Lucas!...

Buna Lucas şöyle cevap verdi:

— İhanete uğrıyan siz değil, benim Mösyö Bleicher!... Kedi Londra'da hesabınıza çalışmakta devam ediyor!...

Tuhaf değil mi, Bleicher bu cevaba inandı! Harbin sonuna kadar, Carré'nin İngiltere'de hep Almanlar hesabına çalıştığını hayal edip durdu!...

Lucas ilk ifadesini müteakip derhal hapishaneye tıkıldı. İşkencelerle ağzındaki dört dişi parça parça oldu. Ondan sonra Coldîtz esir kampına sürüldü. Orada dokuz ay kaldı. Almanların meğlûbiyetiyle hürriyetine kavuştu.

Lucas Paris'te tevkif edildiği vakit, Londra, onun Kedi hakkında Bleicher'e neler söylediğini tabiî bilmiyordu! İngiliz İstihbarat Teşkilâtı artık herşeyin bitmiş olduğu kanaatine varmıştı. Almanlar Lucas'ı yakalayınca Kedi'nin de foyasının meydana çıkması lâzımdı. Şu halde artık Carré'nin Londra'da hiçbir vazifesi kalmamıştı. Eğer İngiltere'deki Alman ajanları Kedi ile temas etmeyi düşünmekte iseler bile, bu vaziyetten sonra düşüncelerinden vazgeçmiş olmaları muhakkaktı! Şu halde, yapılacak iş, Carré'yi artık sahneden çekmekti!...

Bir sabah erkenden Kedi'nin kapısını iki sivil memur çaldı. Carré'ye, itiraz etmeden, sessizce kendilerini takibetmesini söylediler. Doğru Holloway Hapishanesi'ne götürdüler.

Carré bir müddet bu hapishanede yattı. Sonra Aylesbury'ye nakledildi. İşte burada, baştanbaşa heyecanlı maceralarla geçip giden hayatının hikâyesini kaleme almıya başladı.

«BİR KEDİ'NİN HATIRALARI»

Mathilde Carré'nin kitabının ismi buydu. Yazılış tarihi 6 nisan 1942 idi. İlk satırları, çekmekte olduğu vicdan azabını şöyle anlatıyordu:

«Bütün bunları ben sizler için yazıyorum... Sizler ki, beni her zaman sevdiniz. Belki şimdi hayatta değilsiniz, belki hapistesiniz, belki benden ayrısınız... Fakat ben daima sizin yanınızdayım. Çünkü siz bendiniz, ben de sizdim. Yine öyleyiz. Birbirimizden hiçbir zaman ayrılmış değiliz.

Sevgi benim ruhumdan silindi. Yalnız sizin ruhunuzda kaldı. Benim bugünkü hayatımı kıskanmayınız. Şu anda siz bana, etrafımda bulunanlardan çok daha yakınsınız. Güneşin gökyüzünde parlamasına, etrafımdakilerin bana anlayışla davranmalarına rağmen, ben yine sizinleyim. Ebedî uykunuza çekilen sizler, bu gece uyumuyorsunuz!

Çok ıstırap çektim. Bu derin ve sonsuz acıyı, ifade edecek kelime mevcut değil. Artık bundan fazla ıstaraba tahammül edemiyeceğim.

«Bizim Dünyamız» da yaşıyorum. Bu dünyanın içine çekilmiş sizinle beraberim. Daima benim içindesiniz !

Her sabahın başlangıcı bana daha ağır geliyor. Gökyüzünün parlak renkleri arasında sizleri arıyorum. Hiçbir yerde yoksunuz. Fakat ben sizlere ve ideallerimize tamamen bağlıyım.

Geçmişteki günlerde neşeyle, cesaretle, düşüncesizlikle, aptalca bir gururla yapılmış olan işleri hatırladıkça, insan ölmeyi daha rahat buluyor. Hem de derhal ölmeyi!...

Hepiniz birer birer benden ve hayattan ayrıldınız. Cesurdunuz, ciddîydiniz, nezaketliydiniz, muhabbetle doluydunuz. Hayatım sizin gülen yüzleriniz etrafında nihayet buluyor! Hayallerim, rüyalarım, mevcudiyetiniz içinde eriyor!...

Ben sizindim, siz benimdiniz. Herşeyimiz müşterekti. Düşüncelerimiz, konuştuklarımız, yaptıklarımız, sırlarımız, dertlerimiz... Siz benim her şeyimdiniz. Kuvvetimdiniz, cesaretimdiniz, gayretimdiniz, ruhumdunuz! Beni sizden iyi kim bilebilirdi?... Beni sizden çok kim sevebilirdi?... Ah, hep siz, her zaman siz, her yerde siz...»

Kedi, önce İngiltere'de, sonra da Fransa'da yedi sene hapiste kaldıktan sonra, Paris'te muhakeme edildi. Bu yedi sene zarfında hep mahkeme gününe hazırlandı. Paris'in en meşhur avukatlarından Maitre Albert Naud'u tuttu. Onunla uzun bir müdafaaname kaleme aldı. Fransa içinde şahitler aradı. Bunların, Kedi'nin İngiltere ve Fransa için büyük hizmetler yapmış olduğuna şahitlik etmeleri lâzımdı. Şu şahıslar kendisine yardım edebilirdi: Albay Buckmaster, Binbaşı Tom Green, Binbaşı Cowburn, Polis Müfettişi Gale.

Nihayet, soğuk bir ocak gününün sabahı, mahkeme başladı. Carré, zayıflamış, çökmüş ve küçülmüştü. Fakat, gözleri yine parlaklığını muhafaza ediyordu. Sinirli hareketlerle salondaki yerine oturdu.

Şahit olarak, önce, Vichy hükümeti casusluk teşkilâtı mensuplarından Albay Achard dinlendi. Kedi'nin lehine şahitlikte bulundu. Bütün bir sene boyunca Carré'nin İngiltere ve Fransa için çalıştığını söyledi. Albay'dan sonra, yine aynı teşkilâta mensup Yarbay Simonneau konuştu. O da aynı şeyleri tekrar etti.

Üçüncü olarak, Kedi'ni nannesi Madam Belard salona alındı. Hâkimin karşısında sözlerine şöyle başladı:

— Biz Fransa'nın en şerefli ailelerinden biriyiz Hâkim Bey!... Böyle bir ailenin vatanına ihanet etmesine imkân yoktur! Kızım bugüne kadar yalnız Fransa için canını tehlikeye atmıştır! Benden evvelki şahitler de onun hizmetlerini anlattılar. Kendisinin biran evvel temize çıkarılmasını istiyorum!...

Bu üç şahitten sonra sıra Kedi'nin kurbanları, öz arkadaşlarına geldi! Salona ilk getirilen, Carré'nin çocukluk arkadaşı René Aubertin oldu! Harb sona ermiş; Aubertin Almanların temerküz kampından güçlükle kurtulmuştu. Orada, gözlerinin önünde kaç samimî arkadaşı inliyerek ölmüştü!

René, şahitlere ayrılmış olan yerde durdu. Göz pınarlarında yaşlar birikerek şöyle konuşmıya başladı:

— Sayın bay Hâkim... Mathousen temerküz kampında arkadaşlarıma söz vermiştim. Sağ kalıp günün birinde mahkeme huzuruna çıkacak olursam hakikati aynen anlatacağıma yemin etmiştim. Şimdi size, o günlerde olanları aynen söylemiye mecburum... Madam Carré benim en eski ve en yakın arkadaşımdır. Fakat, o kendi canını kurtarmak endişesiyle otuz beş arkadaşını düşman eline teslim etmiş, vatanını Almanlara satmıştır! İlk kurbanı, Hugentobler Ailesidir! Ondan sonra, Paul de Rocquigny, daha sonra Mireille Lejeune ve kocası... Bütün bu fedakâr insanlar onun bile bile Almanlara teslim ettiği şahıslardır!...

Salona ikinci olarak Vladimir Lipsky alındı. O da, temerküz kampından sağ çıkmıya muvaffak olanlardan biriydi. Carré yüzünden nasıl tevkif edildiğini bütün teferruatiyle olduğu gibi anlattı.

Lipsky'den sonra Armand'ın arkadaşlarından Jean Dupré salona girdi. Edouard VII Oteline nasıl götürüldüğünü, orada Kedi'nin gözleri önünde nasıl sorguya çekildiğini nakletti.

Üçüncü şahit Henri Tabet ismindeki telsiz memuruydu. Bir zamanlar Kedi'nin gizli telsizini işletmişti.

— Madam Carré ile çok samimî idik. diye söze başladı.

Kedi bu sözleri duyunca yerinden fırladı. Hiddetle haykırdı:

— Ne münasebet! Ne münasebet!... Ben bu adamla bir kere olsun yatmış değilim!...

Henri Tabet gülümsedi:

— Güzel bir tarafın olsaydı belki o iş de olurdu...

Carré sinir içinde tekrar bağırdı:

— Elbette güzel tarafım var!... Niçin olmasın!... Elbette var!...

İkinci açılışta Lucas, ağırbaşlı tavrıyla salona girdi. 11 mayıs 1941 senesinde paraşütle Paris üzerine bırakıldığından başlıyarak bütün vakaları en ince teferruatına kadar anlattı.

— Carré bana Almanlarla çalıştığını itiraf etmişti... dedi. Ben de onun üzerine kendisini Londra'ya götürmiye karar verdim. Bir plân tasarlayıp Bleicher'i ikna ettik. Kedi, bana karşı hiçbir ihanette bulunmadı. Benden evvel yaptıklarından haberim yoktur. Sadece bana kendi ağzıyla Bleicher'in emrinde olduğunu itiraf etmiştir...

Lucas'ın sözleri bitince savcı, Kedi aleyhindeki iddianamesini okumaya başladı. Bu sırada Carré, çantasından çıkardığı bir çikleti ağzına attı. Müstehzi bir tavırla çiğnemiye başladı.

Savcının iddianamesi yarım saatten fazla sürdü ve şu satırlarla sona erdi:

«Bir Fransız vatandaşı olan Mathilde Carré Fransa'ya ihanet etmiştir. Yanında ve emrinde çalışan bütün arkadaşlarına da ihanet etmiş; onları, kendi canını kurtarmak pahasına hapishanelere, temerküz kamplarına göndermiş, çoğunun ölümüne sebep olmuştur. Bunları bilerek ve kasden yapmıştır! Fransa'nın en büyük düşmaniyle hakiki olarak işbirliği yapmaktan çekinmemiştir. Bu sebeplerden dolayı ölüm cezasiyle cezalandırılmasını talep ederim!»

Savcı, okumasını bitirdiği zaman Carré hâlâ ağzındaki çikleti çiğnemekle meşguldü!

Hâkim heyeti, karar vermek üzere birkaç dakika müzakereye çekildi. Celse tekrar açıldığı zaman karar okundu: «Vatana ihanet suçu katîyetle sabit olduğundan Mathilde Carré ölüm cezasına çarptırılmıştır.»

Ertesi gün, Kedi'nin avukatı Maitre Naud, Çarré'nin cezasının hafifletilmesi için Fransa Cumhurbaşkanına hitaben bir istida yazdı. Kedi'nin bütün hizmetlerini birer birer anlatarak idamdan affını istedi.

Bu müracaat müsbet tesirini gösterdi. Mayıs 1949 tarihinde Carré'nin cezası, müebbed hapse çevrildi. Kedi, yine hapishanedeki hücresnie iade edildi. Burada 1954 senesinin yaz mevsimine kadar on iki sene çile doldurdu. Bu çilesi kâfi görülmüş olmalı ki, bir sabah birdenbire af emri çıktı. Tahliye edilip evine gönderildi...

Bugün hâlâ Gobelins Caddesi'ndeki küçük dairesinde yapayalnız ıstıraplariyle başbaşa oturmaktadır. Çektiği azabın tesiriyle çökmüş, bitkin bir hale gelmiştir. Hastadır. Gözlerinin görüşü zayıflamıştır. Fakat hiç olmazsa serbesttir ve hayattadır. İhanet ettiği arkadaşları gibi düşman işkenceleri altında inleyerek can vermemiştir !...

SON

Kokteyl ve Balo Elbiseleri

Yeni yıla kadar bale mevsiminin en hareketli zamanına girdiğimiz şu günlerde bu sene çok revaçta olan kısa modelle tekdüz ediyoruz. Gelecek sayımızda da klâsik uzun kıyafetlerden en son örnekler sunacağız.

Genç kızlar için güzel bir elbise. İnce naylon, organza veya şifondan yapılabilir. Elbise üç kat kumaştan dikilmiştir. Bunun altına kumaşın renginde taftadan bir gömlek giymek lâzımdır...

Saten veya muareden yapılmış güzel bir elbise. Göğsünün altına iliştirilen iri gül bu sene çok modadır. Modelin eteği düz kesilmiş ve hafif plilerle tutturulmuştur. Arzu edildiği takdirde fazla dekolteyi örtmek için küçük bir bolero da yapılabilir.

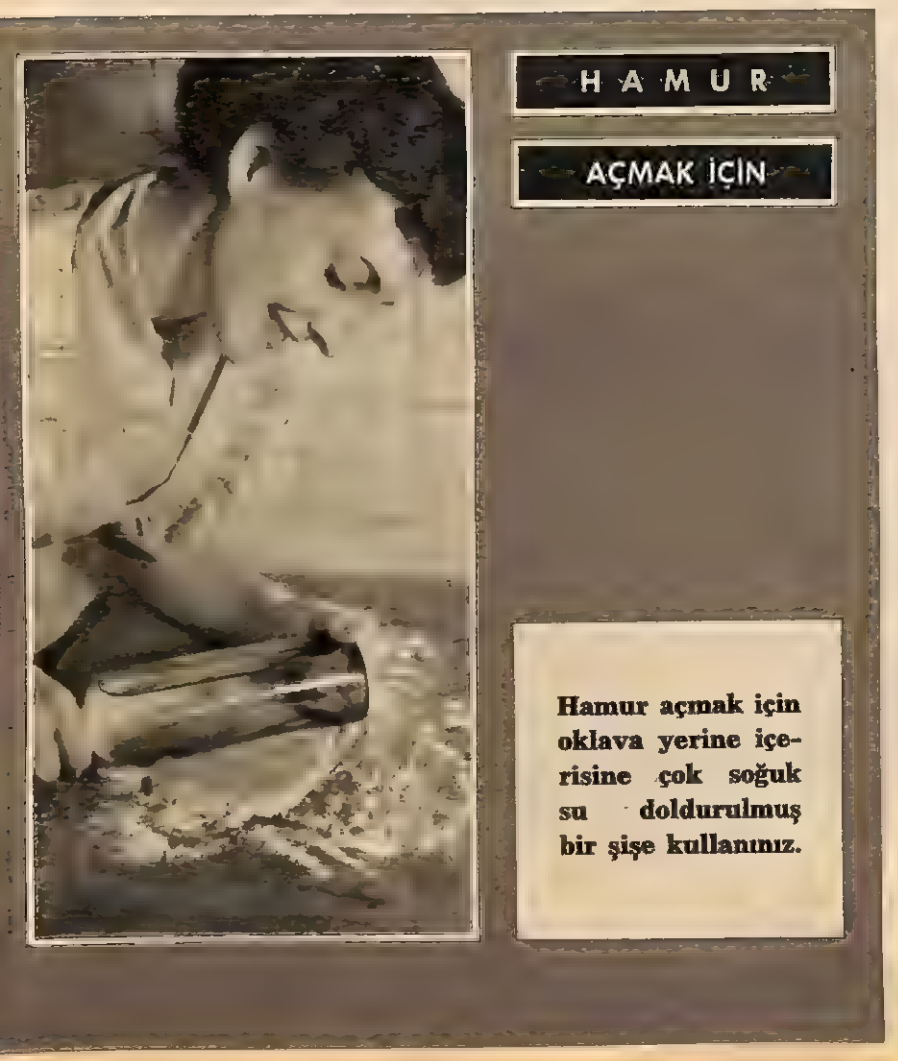

Yavrunuzun ideal gıdası

BONLAIT IDEAL

Pembe satenden ampir stilinde bir elbise. Göğüsleri tamamen saran bedeni drapedir. Etek göğsün hemen altından dikilmiştir. Kumaşın bir ton koyu renginde yine satenden yapılmış olan bir fiyonk göğsün altına yerleştirilerek uçları eteğin hizasına kadar sarkıtılmıştır...

Yine Maurice Roger'in bir gece elbisesi. Muareden yapılmıştır. Etek uçları iç tarafa kıvrılmak suretiyle çift kat kumaştan kat kat yapılmıştır. Belinde aynı kumaştan drape dört parmak eninde bir kemer bulunmaktadır. Ayrıca göğsün altında da iri bir kumaş gül mevcuttur.

Yuvanız İçin
Pratik Tavsiyeler

Şömineli odalar

Şöminenin bulunduğu duvarı, odanın diğer duvarlarından daha koyu renkte boyatacaksanız aynı rengi odanın herhangi bir eşyasında tekrarlamak **LÂZIMDIR.**

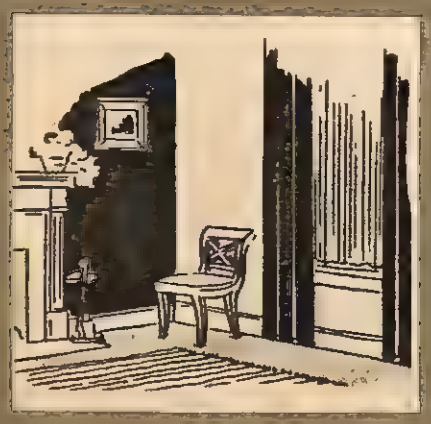

Meselâ pencerede aynı renkte koyu bir perde kullandığınız takdirde odanıza ahenk vermiş **OLURSUNUZ.**

Taş veya tuğladan şömineniz varsa

Yanıbaşındaki pencerede zarif tül veya ince kumaştan perdelikler **KULLANMAYINIZ.**

Taş malzemesine daha ziyade uyacak bir malzeme **KULLANMAK** yerindedir. Meselâ balık ağı veya kanave örgü perde bu iş için **UYGUNDUR.**

YAZAN
HİKMET
FERİDUN ES

FOTOĞRAFLAR
SEMİHA ES

SARI DENİZ KIYILARINDA TÜRKLER
10

ANKARA MEKTEBİNDE BİR ÇİNLİ

ESİR YÜZBAŞI Kunuri'den sonra seri halinde birçok muharebelere girmiştik. Bunlardan birinde, bir harabenin bodurum katına gizlenmiş düşman askerleri mütemadiyen bizi havan yağmuruna tutuyorlardı. Düşman ateşinin yapıldığı harabeye kadar sokulmak, etrafını sarmak pek kolay olmadı. Buradan çıkardığımız düşman askerlerinin başında kumandan olarak çocuk denilecek yaşta bir Çinli vardı. Rütbesi yüzbaşı idi ve üzerinde kendilerine mahsus pamuklu elbiseler bulunuyordu. Resim Çinli Yüzbaşı esir alındığı sırada fotoğrafının çekilişini gösteriyor.

HAN NEHRİ — Kunuri'den sonraki harb harekâtının siklet merkezi meşhur Han Nehri olmuştu. Resim Han Nehri kıyısında düşman karşısında bekliyen Türk askerlerini göstermektedir.

ŞEHİTLİK — Yirminci asrın ikinci yarısı başlarken Türk kahramanlığı, Türk ordusunun kudretini dünyaya tanıtan aziz şehitlerimiz için Kore'nin en güzel yerinde bir şehitlik yapılmıştı.

KORE'DE bizi en şaşırtan şey şu olmuştu: Meselâ bir dağın eteğinde muharebeye tutuşmuşuz. Kan gövdeyi götürüyor. Toplar patlıyor, havanlar yağıyor, kan kokusu ile barut kokusu birbirine karışmış!.. Bu cehennem manzarasının biraz gerisinde donmuş bir pirinç tarlasının üstüne bakınız. Çocuklar buz üzerinde kızak kayıyor. İhtiyar erkekler ve kadınlar tarlada çalışıyorlar.

Bu hakikaten inanılmaz bir şeydi. Bazı köylerde düşman gelinceye, toprak el değiştirinceye kadar tarlalarda çalışıyorlardı. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri bu pek şaştıkları manzaraya bir türlü alışamıyorlardı. Harb sahasına gayet yakın yerlerdeki tarlalarda çalışanların, barut kokusu içinde, çift sürmelerini iki şeye hamlediyorlardı:

Bunlardan biri düşmanla işbirliği idi ki hakikaten doğru idi. Büyük düşman taarruzlarından önce köylüler, çiftçiler, düşmanın geleceği istikamette, onlarca malûm yerlere, toprağı kazıp bol miktarda mühimmat ve erzak gömüyorlardı, siper kazıyorlardı, haber ulaştırıyorlardı. Çok tuhaf ve dikkate şayan bazı haberleşme usulleri vardı. Meselâ bunlardan biri köyce, hep birden şarkı söylemekti. Cepheye yakın köylerde, bazı gecelerde halkın hep bir ağızdan âdeta ulur gibi acaip bir şarkı tutturduğunu işitiyorduk. Söylenilen her mısraın evvelce kararlaştırılmış bir mânası vardı. Âdeta bir şarkı değil de, bestelenmiş bir şifre okuyorlardı. Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin vaziyetleri, hattâ miktarları hakkında şarkı ile düşmana malûmat verdikleri anlaşılmıştı. Bazan «Gel... Çabuk gel... Bekletme beni!..» gibi ateşli bir aşk şarkısının altında korkunç bir casusluk sırıtıyordu. Böylece bulundukları yerlerdeki Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin pek az olduğunu bir baskınla maksada erişebileceklerini karşı tarafa bildiriyorlardı. Hakikaten de biraz sonra baskın başlıyordu. Tabii bunlar daha ziyade kızıl köylerin komünist halkı idi. Lâkin çiftçinin muharebe meydanı yakınındaki tarlasında çalışmanın asıl ve mühim bir başka sebebi daha vardı: Kore'deki toprak kanunu. Harbe rağmen gerek şimal ve gerek cenuptaki halk bu kanunu yürürlükte farzediyordu. Buna nazaran herhangi bir çiftçi boş bulduğu bir toprağı 3 sene müddetle ekip biçerse tamamen oranın sahibi oluyordu. Bu üç senenin fasılasız olması lâzımdı. Tarlasını bırakıp giden çiftçi artık o topraklar üzerinde hiçbir hak iddia edemezdi. İşte ateş hattına kadar Kore'li çiftçinin tarlada çalışmasının en mühim sebebi bu idi. Düşmanla işbirliği ve bu toprak kanunu, halkı ateş hattı ile pek yüz göz etmişti.

Kunuri'den sonra Oto bölüğüne nakletmiştim. Bir gün bölüğün nazik kumandanı İhsan Gürkan'la birlikte henüz düşman elinden kurtulmuş bir köyün sokaklarından geçerken birdenbire hayretten donakaldık. Nefis bir piyano sesi işitiliyordu.

Kulak kabarttık. Ses o civarda büyük bir binadan geliyor ve çok üstad eller tarafından çalındığı anlaşılıyordu. O tarafa doğru yürüdük. Mektep binasını andıran, yarısı tamamen harap olmuş bir yer. İçeri girdik. Büyük bir salonun en nihayetinde, köşede bir piyanonun önünde genç bir kadın!.. Mütemadiyen çalıyordu. Bitirdikten sonra yerinden kalktı. Bizim mevcudiyetimizi anlayınca şaşırdı. Sonra mahçup mahçup çekildi. Aradan epey bir müddet geçtikten sonra bu genç ve sevimli kızın gördüğü büyük facialardan sonra sinir ve akıl muvazenesini tamamen kaybettiğini öğrendik. İyi bir sanatkârdı. Harabelerde, terkedilmiş mekteplerde piyano ve org çalmakta idi.

İlk günler halk, ateş hattı ile bu derecede içli dışlı idi. Lâkin sonraları muharebeler o hale geldi ki savaşlı Kore'lilerin gözü hiçbir şey

görmez oldu. Artık bütün hayatları nihayetsiz kar fırtınaları içinde mütemadiyen güneyden kuzeye, kuzeyden güneye gidip gelmekle geçiyordu. Bazan hava kararınca harabeler içinde saklanmış çocuk kalabalıkları dışarıya fırlıyordu. Bütün bir gün saklanmış olan bu küçükler geceleri yiyecek bir şeyler aramağa çıkarlardı. Anneleri, babaları ölmüş, yahut kaybolmuş bu çocuk kalabalığı Kore'de harb kadar mühim bir dertti. Bir kere hepsi açtı ve aralarındaki çiçek hastalığı salgını küçükleri kırıp geçirmekte idi.

Bu esnada bizim Sıhhiye Bölüğü Komutanı Doktor Seyfi Asu ilk adımı attı. Suwon'daki Türk hastahanesinde yetim Kore'li çocuklar için bir mektep açtı. İşte Ankara mektebinin temelleri böyle atılmıştı. Ankara mektebi biraz sonra bütün Kore'de şöhret saldı. Norveç Kızılhaçı da böyle bir mektep açmak istiyordu. Türkler buna önayak olmuştu. Mektepteki Kore'li yetim çocukların çoğu yaralı idi. Kiminin, bir bomba parmaklarını koparmıştı. Kimine Seyfi Asu kendi eliyle ağaçları yontarak koltuk değneği yapmağa mecbur olmuştu. Hiçbirinin anası babası olmıyan küçüklerin arasında bir de esir çocuk vardı. Üzüm gözlü bir Çinli çocuk. Düşmanın unuttuğu bu minimini de yaralı idi. Daha yeni yeni iyi olmağa çalışıyordu. Başlarından büyük facialar geçmiş, belki de anneleri, babaları gözleri önünde öldürülmüş Kore'li çocuklar bir türlü küçük esiri affedemiyorlar, onunla anlaşamıyorlar, katiyen oyunlarına almıyorlardı.

Üzüm gözlü hasta esir bükülmüş boynu ile kapıların eşiğinde ötekilere bakıp duruyordu. Onlar için kendisinin bir düşman çocuğu, minimini bir hain olduğunun farkında bile değildi. Çocuklar ilk zamanlar kendisine Çince bir isim de takmışlardı. Küçüğe hep aynı kelimelerle bağrıyorlardı. Tercümanlardan mânasını öğrendik: Küçük yılan!..

Bir tarafta büyük dâvâların peşinde, en korkunç silâhlarla döğüşen insanlar, bir tarafta bu küçük esir, Kore'li çocukların tabiri ile küçük yılan!... Ve onunla anlaşmak istemiyen kinli Kore yetimleri!.. Doktor Seyfi Asu ile birlikte çocukları birbiriyle bağdaştırmak için o kadar uğraştık, o kadar didindik nafile!.. Hepsi «Düşman çocuğu»ndan nefret ediyorlardı. «Küçük Yılan»ın bir fildişi biblo kadar güzel, sevimli yüzüne bakarken hepsi birden yüzlerini buruşturuyorlar ve yerlere tükürüyorlardı. Bir grup şarkı söylerken küçük esir kazaen onlara yaklaşacak olsa seslerini kesiyorlar, sonra hep birden uzaklaşıyorlardı. Fakat nihayet muvaffak olduk. Birbirlerine kaynaştılar. Hatta küçük Çinli bir aralık hastalanınca büyükçe Kore'li kızlar ona anne gibi baktılar.

Kunuri'den sonra seri halinde birçok savaşlar yaptık. Kore'de tamam 37 ay döğüşüldü. Bu müddet içinde Türkler zaferden zafere koştular. Bir defasında bir düşman esirinin üzerinden bir şehidimizin hâtıra defteri çıktı. Bizim tugay o andan itibaren sanki bütün kadrosuyla yekpare bir süngü haline girmişti. Karşımızdaki düşman büyük bir takviye almıştı. Umumi karargâhtan bize çekilme emri veriliyor, fakat Türkler muharebe etmekten kendilerini alamıyor, bir adım geri çekilmiyorlardı. Bu kararlarında o derecede isabet ettiler ki sırf bu çekilmeme yüzünden kalabalık bir düşmanın elindeki tepeyi alıp, harbi kazandık.

Kunuri'nin üzerinden zaman geçtikçe, kahramanlık vakalarını topluyorduk. Bunların arasında tüyler ürpertici destanlar vardı. Meselâ bizim levazımcılarla sivil ahçılarımızdan mürekkep bir grup, tıpkı Yıldırım'ın Timürlenk muharebesinde olduğu gibi düşmanın üzerine atılmıştı. Akçakoca'lı Mehmet Akman adındaki ahçımız, kaptığı bir silâhla Sinnimni köyünün damlarında saklanan birtakım düşmana karşı durmuştu. Levazım üstteğmeni Hasan Kuşçu başta olmak üzere düşman askerlerini çatılardan aşağı devirmişler, sonra ikisi de yanyana şehit düşmüşlerdi. Bu esnada biraz ilerde Kunuri Köprüsü'nün başında yine levazım yüzbaşısı olan Kâmil Atalay boğaz boğaza bir döğüşten sonra ruhunu teslim ediyordu.

Kâmil Atalay'ın ölümünden bir iki gün sonra dostum yüzbaşı Mustafa Tekşen bana bir fotoğraf uzatmıştı. Baktım. Bir jeep içinde bizim resmimiz.

Yüzbaşı Tekşen izah etti:

— Şehit Kâmil Atalay'ın çektiği filmlerden!

Yüzbaşı Atalay fotoğraf meraklısı idi. Şehit olacağı gün cepheye giderken bizim bu resmimizi çekmişti. Şehit Yüzbaşı Atalay'ın çektiği fotoğrafı hâlâ en kıymetli hâtıra olarak saklarım.

Yazımı bitirmeden önce Kore'nin küçük bir muhasebesini de yapmak isterim. 37 aylık döğüş esnasında Birleşmiş Milletlerin kaybı 450.000 ile yarım milyon arasındadır. Ayrıca Kore'deki harplerde bir milyon sivil ölmüştür. Çinli ve Kuzeylilerin zayiatı 1.350.000 kişidir. Kunuri'de bizim zayiatımızı ilk anlarda çok büyük zannetmiştik. Sonra bunun 750 ile 800 arası olduğunu öğrendik. Buna mukabil bizim düşmana verdirdiğimiz zayiat 5 - 6 bin arasıdır.

Türk Tugayı bu suretle Kore'de en şerefli vazifeyi yerine getirmiş, en büyüğünden, en küçük komutanına, erlerine kadar herkes kendisinden beklenileni yapmıştı.

Eğer 26 kasım günü düşman kuvvetleri Türk Tugayını silip geçseydi bugünkü dünya sulhunun, dünya emniyetinin ne halde olacağı pek merak edilecek bir şeydi. Biz şayet 37 ve 38 inci Çin Orduları Genelkurmayının tuzağına düştüysek Tokchon yolunda harbi kabul edip mahvolsaydık düşman 28 kasım günü, yani Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin büyük kısmı çekilmeden önce, tamamen serbest kalacak, belki Pusan'a kadar silip süpürecekti.

Bu dünya kaderini değiştirecek korkunç bir hareket olurdu ki bunu da Türk süngüsü, Kunuri'de durdurdu. Yazılarımı oradaki şehitlerimizin mânevi huzurunda eğilerek bitiriyorum.

■

Not: Okuyucularım Kore'ye intihar etmek kasdiyle gelen en yüksek rütbeli Amerikan subayı Albay Gomby'nin ne olduğunu soruyorlar. Albay harbi sağ salim bitirdi. Yani ölmedi. Sonra aşkı uğrunda ölmek istiyen Albay, Japonya'da tanıştığı güzel bir hastabakıcıya çılgınca âşık oldu. Onunla evlenerek Amerika'ya döndü. **SON**

Bir Şehidin Fotoğraf Makinesinden

Yüzbaşı Kâmil Atalay bir masal kahramanı gibi döğüştükten sonra Kunuri Köprüsü başında kalbinden vurularak şehit düşmüştü. Tugaydaki uçaksavarlardan birine Kâmil Atalay ismi verilmişti. Yüzbaşı Atalay'ın ölümünden sonra kendisinin yakın arkadaşı Yüzbaşı Mustafa Tekşen yazının muharririne yukarıdaki resmi hediye etti. Bu Atalay Yüzbaşının şehit olmadan çektiği son resimdi. Yazının muharriri ile foto muhabirini cephede gösteriyordu. Yandaki Kâmil Atalay adını taşıyan uçaksavardır.

MUHAREBE İDARE YERİ Türk Kumanda Heyeti Mehmetçikle beraber gece gündüz 24 saat çalışıyordu. Bazan düşman havanları arasında savaş idare yerlerinde Türk kumandanlarının telefon veya dürbün başında muharebe idare ediştlerini seyretmek hakikaten heyecan verici bir manzara idi. Yukarıdaki iki fotoğraf Tugay ve Alay kumandanlarını muharebe idare yerlerinde harekâtı takibederken tespit etmektedir...

Hayat'ın hikâyesi

BİR YILBAŞI AKŞAMINDA

YAZAN: ERNST KREUDER

ÇEVİREN: A. MAZHAR KUNT

İŞ akşamının alaca karanlığında karlı sokaklar üzerinde genç kadını uzaktan takibediyordu. Paltosunun yakasını kaldırmış, şapkasını alnına kadar çekmişti. Kadının arkasından gidiyor fakat konuşmağa bir türlü karar veremiyordu. Evinin köşesindeki duvarın dibinde aşağı yukarı bir saat beklemiş ve sarmaşıklarla sarılı tek katlı ahşap evden çıkan zayıf, narin yapılı kadının o olduğunu hemen anlamıştı. Üzerinde siyah kadifeden bol bir manto vardı. Saçlarının üzerine bir eşarp bağlamıştı. Kadın bir çiçekçi dükkânının önünde durdu. Soğuktan kızaran yüzü önüne eğilmiş, gözleri çiçeklere dalarak âdeta kendinden geçmişti.

Çiçekçi kadının sesi, genç kadını daldığı hayalden ayırdı :

— Hangisine karar verdiniz, Madam.

Kadın, beyaz zarif eliyle, ökseotu, mavi çam ve yaban güllerinden yapılmış büyük bir buketi işaret etti. Sonra parasını verdi ve çiçekleri filesinin içine yerleştirerek tekrar yola koyuldu. Aralarındaki mesafe biraz açılmıştı. Adam, uzaktan eşarbının üzerindeki beyaz kar taneciklerini farkediyordu. Uzaktan bir çan sesi duyuluyordu. Bu sesle unutmak istediği hâtıraları canlandı. Geçirmiş olduğu harb senelerinin acı günleri tekrar gözünün önüne geldi. Düşündü, nereden nereye... bu narin genç kadının peşine düşene kadar geçenleri zihninde sıraladı; birkaç hafta evvel gazeteye bir evlenme ilânı vermişti. Aslında bu ilân arkadaşı Rudolf içindi. Rudolf karısının ölümünden sonra çok mahzun ve avare olmuştu. Şefkat ve ihtimama muhtaçtı. Arkadaşının kendine bir eş aradığından Rudolf'un haberi yoktu. Gelen mektuplardan birkaçını genç adam, Rudolf'un namına cevaplandırmıştı. Yalnız içlerinden bir tanesi onu ilgilendirmiş ve bu kadının mektubuna cevap yazarken bir de fotoğraf eklemişti. Fakat fotoğraf Rudolf'un değil, kendi fotoğrafıydı. Bunu niçin yapmış olduğunu kendisi de bilmiyordu. Belki kendini Rudolf'tan daha yalnız ve daha çok şefkate muhtaç hissetmişti. O gün öğleden sonra mektuptaki adresin bulunduğu şehre gelmiş ve eşyalarını bir otel odasına bıraktıktan sonra kadının evini aramağa çıkmıştı. Şu anda bu kadının peşi sıra yürüyordu.

Kadın ahşap evinin bahçe kapısını açıp içeri girdi. O da bir hayli tereddüt geçirdi. Nihayet bahçeye girerek evin kapısına doğru geldi ve elini kapının ziline götürdü. Ama zili çalmağa cesaret edemiyordu. Geri döndü ve evin arka tarafına doğru yürüdü. Duvarın kenarında toplu halde büyümüş yaban gülleri bir çıkıntı teşkil etmişti. Adam şiddetini arttıran tipiye karşı çıkıntıyı siper etti ve arkasına yaslanarak, ağaçlara ve yeşilliğin üzerine düşen karın sesini dinlemeğe başladı. Birden aklına iki sene önceki yılbaşı gecesi geldi. Geceyi Rudolf'la beraber geçirmişlerdi. Dostunun karısı henüz sağdı. O sırada esaretten yeni dönmüş bulunuyordu. Vücudü yara bere içindeydi. Onbaşı olarak iştirak ettiği harbten kurtulması bir mucize idi. Bir ölüm kasırgası onu dikenli teller ardında inleyen insanların bulunduğu bir kampa sürüklemişti. Rudolf'la karısı, o yılbaşı gecesini kendileriyle birlikte geçirmesini istemişlerdi. Onun ise, geçirdiği felâketlerden ve gördüğü gaddarlıktan sonra eğlenmek içinden gelmiyordu.

Bütün bu hâtıralar karanlık bahçede duran adamı ürpertmişti. Başını kaldırınca, önündeki ince kar tabakasının üzerine dört köşe bir sarı ışık huzmesinin düşmüş olduğunu farketti. Hemen duvarın dibine büzüldü. Buradan ışığın geldiği odayı gayet iyi görüyordu. Genç kadın birkaç gün evvelden kalan Noel ağacının mumlarını yakıyordu. Fosforlu saatine bir göz attı. Saat yedi olmuştu. Oradan ayrılmağa karar verdi. Ertesi gün saat on birde gelip kadını ziyaret edecek, gelirken bir de çiçek yaptıracaktı. O esnada kulağına çıngırak sesleri geldi. Bunu bir şarkı takibetti. Bu eski bir Noel şarkısı idi. Kadının çocuk kadar saf ve temiz bir sesi vardı. Herşeyi unutmuş kendini yalnız şarkıya vermişti. Öyle içten söylüyordu ki, gitmek istiyen adam oradan bir türlü ayrılamıyordu. Ona tesir eden şey belki şarkı değil fakat bu çocuk safiyetiyle şarkı söyliyen mahcup tavırlı bahtsız kadının sesi idi. Şarkıyı dinlerken elinde olmadan peşpeşine üç kere aksırdı.

Şarkı sesi birden kesilmişti. Bir an bir sessizlik oldu. Sonra evin penceresi yavaşça açıldı. Genç kadın başını çıkarıp baktı. Mumun verdiği aydınlık içinde adam sessiz duruyordu. Kadını görünce şapkasını çıkardı. Kadın onun kim olduğunu herhalde tahmin etmiş olacaktı, çünkü hiçbir şaşırma alâmeti göstermiyordu. Esasen adam yazdığı mektupta yılbaşı sıralarında ziyaretine geleceğini bildirmişti. Kadın dostça gülümsüyordu. Adam geçen uzun senelerin kadın için de kolay olmadığını düşündü. Kendisine yazdığı cevapta, kocasının harbten geri dönmediğini ve küçük kızını da harbten sonraki kıtlık senelerinde kaybettiğini bildirmişti. Belki de biraz önce sesini duyduğu çıngıraklar çocuğunun oyuncağı idi ve kadın bunları çalmış arkasından da ölen çocuğunun hâtırasını yadederek onun en sevdiği Noel şarkısını söylemişti. Kadın:

— Niye böyle dışarda duruyorsunuz ?... diye sordu.

Sesindeki incelik, temiz ve samimî bakışı adamı hem cezbetmiş hem de bulunduğu durum dolayısiyle mahçup bırakmıştı. Birşeyler söylemek istedi, fakat kadın onun sözünü keserek içeri girmesini rica etti.

Kadının uzattığı el ne kadar ince ve yumuşaktı. Ev sahibesi onu mumların aydınlattığı odaya alarak yeşil kadifeden bir koltuğa oturttu. Kendisi de bir iskemle alıp karşısına oturdu. Sonra müsaade istiyerek odayı terketti. Erkek sigarasını yaktı, derin birkaç nefes çekti ve bu küçük odayı gözden geçirdi. Ahşap tavanda beyaz taneli iri bir ökse dalı asılıydı. Kitap raflarının üzerine çam dalları konulmuştu. Bunların yanıbaşındaki ağaçta kırmızı mumlar yanıyordu.

Kadın odaya döndüğü zaman elinde bir tepsi vardı. Küçük bir çay masası hazırladı ve misafirine tahta bir tabak içinde pasta ve çay ikram etti.

Sırf konuşmuş olmak için :

— Dışarısı pek güzel, değil mi ?... diye sordu.

Ama adamın bir müddettir kendine dikkatle baktığını farkedince, hafifçe kızardı. Biraz çıkıp hava almak isteyip istemediğini sorunca, kadın başiyle tasdik etti ve ayağa kalktı. Mumları söndürmek için eğildiği zaman, kadının zarif omuzlarına ve ince uzun vücuduna usulca bir göz attı.

Dışarda kar durmuştu. Hava berrak ve soğuktu. Gökyüzünde yıldızlar parlıyordu. Karlı ve ağaçlıklı şoseden geçerek beyaz karlarla bezenmiş sessiz bir çam ormanının içine doğru yürüdüler. Birden kadına göndermiş olduğu fotoğrafın Rudolf'un resmi olmayıp, kendi fotoğrafı olduğunu söyledi. Yüksek bir çam ağacının dibinde durmuşlardı. Adam kadının bu değişikliği nasıl karşılıyacağını merak ediyordu.

Kadın kısa bir sükûttan sonra:

— Bana Rudolf'un bir resmini gösterir misiniz?... diye sordu.

Adam cebinden resmi çıkardı. Karın aksettirdiği beyazlıkta kadın resme baktı. Lâkin ışık az geliyor, kartpostal büyüklüğünde olan resmin üzerindeki hatlar tefrik edilmiyordu. Adam çakmağını aradı. Kadın ona biraz daha yaklaşmıştı. Güzel bir parfüm kokusu duydu. Çakmak yanınca kadın resmin sahibini iyice görebildi. Adamın müdahalesine vakit kalmadan kadın, resmi çakmağın mavi alevi üzerine tutuverdi. Resim bir anda bükülüp kavruldu.

— Bana darıldınız herhalde... Biliyorum bunu yapmamalıydım, ama o çehre, o gözler beni âdeta ürküttü.

— Galiba beni de pek münasip bulmadınız, boş yere vaktinizi almak istemem, esasen...

— Yok yok hayır... diye genç kadın teâşla adamın elini tuttu.

Adam elini âni bir hareketle almak isterken kadını da kendine doğru çekmiş oldu. Gözleri buluştu. Saçlarından gelen o parfümün kokusunu şimdi çok yakından teneffüs ediyordu. Zarif başını kendine doğru çekti ve nemli, ılık dudaklarını dudaklariyle birleştirdi.

O esnada civar kiliselerin çanları yılın sonunu ilân ediyordu. Adam şimdi kadını şuursuzca öpüyordu. Yalnız bu dudaklara değil, onunla beraber senelerce yalnızlığın hüznü içinde bunalan ve sonu gelmiyen rüyasını tamamlıyacağı bir kadının şefkatine ve dostluğuna da sahip olabileceğini düşünerek seviniyordu. Biten sene ile beraber geçmişi arkada bırakıyor ve yeni senede yepyeni bir hayata başlıyordu...

Yegane Kalite Konserve
TAMEK
41
ÇEŞİT

Kıymetli müşterilerimize YENİ YILDA mesut ve müreffeh günler dileriz.

OKUYUCU MEKTUPLARI

Erzincan'dan Bay Özdaen Çalhan'a :

Hayat'ın ön kapaklarını ayrıca basıp satmak mümkün değildir. Artist resimlerini birer vesile ile neşrediyoruz.

■

Samsun'dan Bay Necmettin Yükseler'e :

Siz bir dahiliyeci veya bir cilt hekimine giderek vaziyeti anlatmalısınız. Ehemmiyetli bir rahatsızlığınız olmadığı kanaatindeyiz.

■

Kıbrıs'tan Bay Ş. Rado'ya :

İlk ecnebi temasını 1910 - 1911 yıllarında Kadıköy'ünde Ünyon kulüpte birkaç müsabaka için İstanbul'a gelen Macarlarla oynıyarak yapmıştık.

■

Kars'tan Bay Yavuz Özbaser'e :

Delikanlı tabiri kızlar için de kullanılabilir. «Kanı kaynıyanı demektir. Yoldaş da «yol arkadaşı» anlamına gelir. Karındaş, arkadaş, meslekdaş gibi bu da lisanımızın malıdır.

■

Bursa'dan Cemi Şensözen'e :

Kan terkibi, insanlarda aşağı yukarı aynıdır. Birkaç gurupa ayrılır. Türk kanı dediğimiz zaman Türk ırkına has olan meziyetleri kastetmekteyiz.

■

Ankara'dan Bay Oğuz Çetinoğlu'na :

Okuyucularımızın şahsiyatını ilgilendiren her mektuba burada, sıraya koyarak, cevap veriyoruz. Mecmuamızın münderecatına ait olan mektuplarda bir soru yoksa, dikkate almak, not etmekle iktifa ediyoruz. Âşık olmak şiddetle arzu etmektir. Bu az veya çok şiddette olabilir. Herkesin güzele karşı zafiyeti vardır ama etraflıca düşünür ve duygularına hâkim olur. Bunu yapamıyan çok zayıf karakterli sayılır. Lisana karşı istidadınız daima okumak ve o lisanı bilenlerle konuşmak suretiyle faydalı bir şekle sokabilirsiniz. Okul kitapları ağır ifadeli mecmualardan daha iyidir.

SEVGİ — Ankara'dan Doğan Olcay'ın yollamış olduğu yukarıdaki fotoğraf, küçük okuyucumuz Merih Olcay'ı çok sevdiği Hayat mecmuası ile kucak kucağa göstermektedir...

İstanbul'dan Bayan Neclâ Işkın'a :

Mektubunuzu geç aldığımız için bize gönderdiğiniz marşın güftesini koyamadık. Esasen şiir neşretmiyoruz. Bestelendiğini bildirdiğiniz böyle bir marştan haberimiz yok. O günlerde her taburun, her alayın böyle kahramanlık destanları vardı. Çanakkalede kan döken veya gazi olan yiğitlerin hatırlanması için esasen bir delile ihtiyaç yoktur. Onları daima hürmetle anıyoruz.

■

Uşak'tan Bay Kemal Koçer'e :

Dünya yuvarlağının etrafını 100 kilometre kadar tutan bir hava tabakası kaplamaktadır. Bu hava tabakası arzın çekimi yüzünden etrafından ayrılmaz. Bunun dışında bir boşluk vardır.

■

Kıbrıs'tan Bay Cemil Salih e :

Bilhassa kalp rahatsızlıklarında hastanın nâtamam malûmat edinmesi sıhhati için son derecede zararlıdır. En doğru hareket muayyen zamanlarda bağlandığınız hekime gitmek ve onun dediklerini yapmak ve perhizlere riayet etmektir. Kalp hastalığı nadiren tehlikelidir. Kendi bedenindeki ârızayı bilen hastalar bazı şeylere dikkat etmekle hiçbir endişe duymadan yaşarlar. Siz de endişeye kapılmayınız.

■

Ankara'dan Bay Sungur Aktuğ'a:

Cemiyet hayatında ve medeni dünyada kadın - erkek ayrılığı yoktur. Bir kadının da kartviziti olması gayet tabiidir.

■

Bakırköy'den Miharddin Kerestecioğlu'na :

Tahsil çağındaki bir genci futbolün fazla meşgul ettiği, bu yüzden derslerine çalışamadığı bir vakıadır. Babanızın tavsiyesi gayet güzel. Kulübe yazılınız, fakat orada bir vazife almayınız. Muayyen gün ve saatlerde gider, çalışırsınız. Voleybol ve basketbol da futbol kadar zevklidir.

■

Bayramiç'ten Bay Orhan Turhan'a :

Hazreti Ali'nin başının kesilip, kesenler tarafından tekmelendiği ve futbol oyununun buradan çıktığı yalandır ve bunu uyduranlar günahkâr insanlardır. Hazreti Ali sabah namazına giderken İbni Mülcem adında biri tarafından başına kılıçla vurulmak suretiyle ağır yaralandı ve bu yaranın tesiriyle bir kaç gün sonra öldü. Orhan isminin mânası 69. sayıda verildi

■

Gelibolu'dan Bay Ekrem Tekeşin'e :

Mevlevi tekkeleri yalnız Gelibolu'da değil büyük şehir ve kasabalarda da bulunmaktaydı. Son zamanlara kadar halkımızın bir kısmı bektaşi, mevlevi, rüfai gibi tarikatlere bağlıydı. Böyle tarikatlere mensup olan halk ve şeyhler tarafından tekkeler yaptırılır ve oralarda toplanılırdı. Cumhuriyet devrinde tekke ve zaviyeler zararlı görülerek 1925 tarihinden itibaren kapatıldı.

■

Suluca'dan Bay Kemal Oflas'a :

Hayat'ın 24. sayısında, orta sahifede Beşiktaş futbol takımının resmi intişar etti. Belki kulüp renkli bir kartpostal bastırmıştır. Bir mektupla sorunuz. Soyadınız olan Oflas'ın aslı «Oflaz»dır. Cesur, levent, âlâ, enfes anlamlarına gelir.

Yıldızınız Diyor ki

(2 OCAK'TAN 9 OCAK'A KADAR:) Önünüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak ederseniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Olmasını istemediğiniz şey kendiliğinden ortadan kalkmış vaziyette. Bu bakımdan his hayatınız normal vaziyetine gelmiş bulunuyor. Yakında kafa yormanız için bir hayli meşgaleniz olacak. Sıhhatinizi kontrol edinis. Haftanın son günü hoş bir tesadüf his hayatınızı karıştırabilir.

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Bazı bakımlardan size hak vermemek kaabil değil. Bununla beraber hatalı olduğunuz taraflar da yok değil. Hareketlerinizi telif etmenin çaresine bakmalısınız. Çalışma saatlerinizin iyi ayarlanması lâzım. Sıhhi durumunuzun düzgün gitmesi buna bağlı. Daha iyi günlere gireceksiniz.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Arkadaşlarınızın bir kısmı size cephe almış vaziyette. Yalnız bunu sizin iyiliğiniz için yapıyor sayılırlar. Hareketlerinizi bir mantık silsilesine göre ayarlamalısınız. Bu sayede kazancınız çok olabilir. Bazı teşebbüsler için zaman yaklaşıyor. Sıhhi durumunuz da şimdilik normaldir.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

Kabiliyetlerinize güvenmeniz lâzımdır. Bugünlerde çalışmalarınız sayesinde hayli kazançlarınız olacak. Mânevi bakımdan arkadaşlarınız sizi takviye edebilir. Teşebbüslerinizi akamete uğratmayınız. Hafta sonu gideceğiniz partide yeni arkadaşlar edineceksiniz.

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Nezaket kaidelerine dikkat etmelisiniz. Çevrenizde sizi sürmekte olanlar var. His hayatınız mümkün olduğu kadar hareketlenecek. Karşınızdakinin anlatmak istediği şeyler var. Bunlar istikametinizi tâyin bakımından lüzumludur. Maddi bakımdan normal durumda sayılırsınız.

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Ani kararlar veriyorsunuz. Çoğu zaman bunlar faydalı oluyor ama bazan da aleyhinize neticelenebilir. İş arkadaşlarınızın dikkatinizi çekmelerine ehemmiyet vermelisiniz. Ayrıca muvaffak olabilmek için çalışmanın lüzumunu bir an bile aklınızdan çıkarmayınız. Sıhhatiniz iyidir.

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Hakkınızda söylenenlere aldırmayınız. Şahsi bir mesele yüzünden canınız sıkılabilir. Hazırlıklı olmanızı tavsiye ederiz. Mesleki çalışmalarınızın daha verimli olmasını temin edebilmelisiniz. Hafta başında toplantılardan kaçınmalı hafta sonundakilere ise mutlaka gitmelisiniz.

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Kendinizi lüzumsuz şeylerle meşgul etmeyiniz. Hakkınızda söylenilenler kendi kendine ortadan kalkabilir. Bazı meseleler üzerinde hassasiyetle durmanız lâzım. Hareketlerinizde bir dereceye kadar ölçüye yer veriniz. Teşebbüslerinizin iyi neticeler vermesi normaldir. Sıhhatiniz iyi...

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Nazik bir davetle karşı karşıya kalabilirsiniz. Gitmeden önce kısa bir an düşününüz. His hayatınız durgun sayılırsa da hareketlenebilir. Tesadüflere boyun eğmeyiniz. Karışıklı verilmiş sözleri hatırlıyarak yerine getirmeye çalışırsanız en müsbet hareketi yapmış olacaksınız...

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

Çalışma hayatınız tam mânasiyle randımanlı görülüyor. Sıhhi durumunuzu kontrol ederek çalışmanızla hemahenk yürümesini temin etmelisiniz. Teşebbüs ettiğiniz şeylerin çoğu iyi neticeler vermekte devam edecektir. Toplantı ve partilere vakit bulduğunuz müddetçe gitmelisiniz.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

Hassasiyetinizi kaybediyor görülüyorsunuz. Halbuki size vurdumduymazlık pek yakışmıyacak zannedilir. Serbest hareket etmeye gayret sarfedersenis iyi olur. Muhatabınız bazı üzücü hâdiselere sebebiyet verebilirse de bunun size bir tesiri olmıyacak. Beklediğiniz haber gelecek.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Bazı bakımlardan meslek hayatınız iyi günlerde görülmüyor. Halbuki bu mevzua fazlasiyle önem vermelisiniz. His hayatınızda her an bir değişiklik beklenebilir. Bir arkadaşınızın hazırladığı sürpriz hoşunuza gidebilir. Toplantılarda alâkayı üstünüze çekmeye çalışmalısınız.

MÜZİK

Hazırlayan :
RENDA POĞDA

DUKE ELLINGTON — Caz dünyasının sevimli çehresi zenci piyanist Duke Ellington, London's Royal Festival'de ilk olarak çaldığı bestelerinden müteşekkil bir LP albümünü piyasaya çıkardı. Bunlar arasında Prenses Margaret için bestelediği **Princess Blue** ile **Drum Is a Woman** isimli melodiler yer alıyor.

• MGM şirketi hesabına doldurduğu *Good Girls Married* isimli albümünün ilk hafta 50.000 in üstünde satış yapmasiyle büyük bir başarı sağlıyan Jimmy Rodgers sevgilisi Colleen ile beraber Beverly Hills'te yeni bir ev aldı.

• İki senedir Amerika'da oturan Japon yıldızı Toshiko Akiyoshi tatlı sesi sayesinde halk tarafından çok tutuldu. Alto saksofonist Boots Mussulli ile beraber hazırladıkları *Toshiko Akiyoshi, Toshiko and Leon, Sash at Newport, The Toshiko Trio,* isimli melodiler bu albümün en çok sevilen parçalarını teşkil etmektedir.

Doris Day'in söylediği bir melodi.

EVERYBODY LOVES A LOVER

Everybody loves a lover, I'm a lover,
Everybody loves me.
Anyhow, that's how I feel, wow!
I feel just like a pollyanna.
I should worry, not for nothin,
Everybody loves me, yes, they do!
And I love everybody.
Since I fell in love with you!
Who's the most popular personality?
I can't help thinkin it's no one else but me,
Gee, I feel just about ten feet tall, havin a ball,
Guess you might call me a pollyanna.

• Buddy Collette'in eski basistlerinden John Goodman şimdi San Diego memleket hastanesinde cerrah olarak vazife görüyor.

• Kenneth Rexroth yıllarca üzerinde çalıştığı Caz kitabının son retuşlarını da tamamlıyarak yakında piyasaya çıkarıyor.

• Bariton saksofoncu T. Koelher ile Alto saksofoncu John Handy kendi branşlarında yılın en başarılı sanatçıları olarak mükâfatlandırıldı.

• Paul Knoph, Adler şirketi ile anlaşarak müessesenin üzerine aldığı filmlerin Müzik Direktörlüğünü yapacağı rivayetleri ortada dolaşıyor.

STAN KENTON'UN YENİ BAŞARISI

Stan Kenton «Rendezvous With Kenton» isimli yeni albümüyle 17 sene evvel kazandığı başarısını tekrar elde etti. Kenton, orkestrasiyle beraber uzun çalışmalardan sonra hazırladığı bu albümde *With the Wind and the Rain in Your Hair, Memories of You, They Didn't Believe Me, Love Letters, I Get Along Without You Very Well, I See Your Face Before Me*'den başka daha altı tane yepyeni parçalar yer alıyor. (Bu albüm Capitol plâk şirketinin ZC-43 numaralı serisinde yer almaktadır.

Columbia plâk şirketi, yeni hazırlıyacağı bir Long Play plâk albümü için müsabaka tertipledi. *Jazz At The Plaza* ismi verilen bu albüm için tanınmış caz otoritelerini davet etti. Bu müsabakaya Miles Davis, Billie Holiday, Duke Ellington ve Jimmy Rushing iştirak ettiler. Duke Ellington kendi branşında birinciliği kazandı. Yakında bir turneye çıkmayı düşünen sanatçı bu konuda birşey söylemiyor.

MICHIKO HAMAMURA

Japonya'nın 19 yaşındaki en faal insanı olarak gösterilen Michiko Hamamura, tiyatro projektörleri altında ilk çalışmalarını yaparken yakın bir gelecekte şöhretinin hudutları aşacağından habersizdi. Günün birinde Japonya'nın büyük plâk şirketlerinden Victor kumpanyası ile bir kontrat imzaladı ve ilk olarak *Bonjour Tristesse* isimli melodiyi doldurdu. Halk arasında çok tutulan bu plâk, genç sanatçıya şöhret kapılarını açıyordu. Daha sonra *Banana Boot* ve *Dark Moon* isimli iki plâğı daima yenilik arıyan Yeni Dünyada bir bomba gibi patladı. Müzik Münekkitleri genç sanatçının başarısında müttefiktirler...

Sinyor Antonio

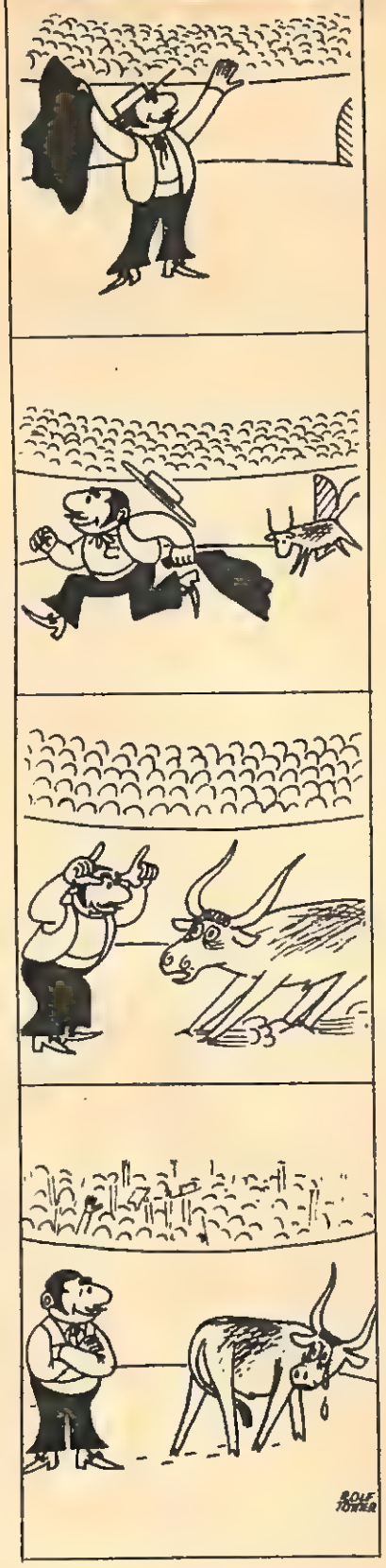

EVINRUDE DENİZ MOTORLARINA
İTHAL MÜSAADESİ ÇIKMIŞTIR !

MODELLERİMİZ : 3 HP, 5,5 HP, 7,5 HP, 10 HP, 18 HP, 35 HP, 50 HP.

KAT'İ SİPARİŞ KAYDINA BAŞLANMIŞTIR.

MÜRACAAT : ODEON MAĞAZALARI

BEYOĞLU
İstiklâl Cad. No. 73

ŞİRKECİ
Hamidiye Cad. No. 16

KADIKÖY
Kadıköy Palas No. 5

TAHTAKALE
Rızapaşa Yokuşu, Milâs Han

TAŞRADA BAZI MÜNHAL ACENTELİKLER MEVCUTTUR ALÂKALILARIN MÜRACAATI TETKİK EDİLECEKTİR.

MENA

SİNEMA DÜNYASINDA TASAVVURLAR, TAHMİNLER...

1959 Yılında Neler

HER yeni yılın eşiği insanlara ümit kaynağı oluyor. Aslında, her yılbaşı değil, her sabah dünya yeniden kurulmaz mı?... Oysa ki, falcılar, kehanet meraklısı olanlar her yılın ilk günlerinde dünyanın falına bakar, gelecekteki olayları keşfetmeye uğraşırlar. Sinema dünyasını da bu şekilde kuşbakışı tahlil edenler evdeki hesapların çarşıya uymadığını görmüşlerdir. Meselâ, sonradan bir aksilik ortaya çıkmadığı takdirde, 1959 un en çok ilgi uyandırmaya namzet izdivacı Brigitte Bardot ile gitarist Sacha Distel'in evlenmeleri olabilir. Fakat, B. B. 1958 eylülünde nişanlandığı, çekingen görünüşlü, bu esmer gençle ne zaman evleneceğini tesbit etmediğini söylüyor. Brigitte'in filmlerinde beraber oynadığı aktörlere bazan kolayca âşık olduğunu hatırlıyanlar bir «aksilik» ihtimalini düşünmeden edemiyorlar. Zira B. B. bu yıl çevireceği bir filmde Frank Sinatra ile beraber oynıyacak.

1959 un gürültülü olmaya namzet bir diğer izdivacı Eddie Fisher - Elizabeth Taylor çiftinin izdivacı olamaz mı?... Hollywood'da herkes biliyor ki, Eddie Fisher boşanma dâvasını sona erdirdikten sonra Elizabeth Taylor ile hemen evlenecek. Liz, bu yıl için, film stüdyolarından aldığı teklifleri de nasıl sıraya koyacağını bilemiyor. Şimdilik ilk proje «The Horse's Soldiers» filminde William Holden ile birlikte oynamak. Milyoner Holden 1959 da yaz tatilini İtalya'nın sevimli Ischia adasında geçirmeyi plânlamış. Yakışıklı aktör geçenlerde buranın en şık villâlarından «Villa Arbusto»yu meşhur prodüktör - naşir Angelo Rizzoli'den satın aldı.

Dedikoducular bu yıl Tab Hunter ve Anthony Perkins'in bekârlığa veda edeceklerini katiyetle söylüyorlar. Amma, gelinlerin ismini bilen yok. Her iki genç de Hollywood'un güzelleri arasında o kadar rağbette ki... Bu arada, milyonların sevgilisi Elvis Presley daha uzun müddet Almanya'da askerlik yapacağı için dedikodu âleminden de, filimcilik âleminden de uzak kalacak. 1959 da evlenecekleri şimdiden belli olan çiftler: Dorothy Malone - Jacques Bergerac ve Esther Williams - Jeff Chandler çiftleri... Kim Novak'ın da bu yıl evleneceği tahmin ediliyor. Fakat Kim'in beş senelik arkadaşı Mac Krim'i eş olarak seçeceği muhakkak değil. Sarışın aktrisin birkaç haftadan beri Rock Hudson ile flört etmesi Hollywood'da bir sürpriz yarattı. Fakat, bilhassa boşanma haberlerinin sinema âleminde sürpriz yarattıklarını belirtmek gerek. 1959 da boşanma dâvaları sona erecek çiftlerin başında, Cary Grant - Betsy Drake, Debbie Reynolds - Eddie Fisher, Mamie Van Doren - Ray Anthony, Errol Flynn - Patricia Wymore ile John Wayne'ler ve Guy Madison'lar var. Aynı yıl içinde Anita Ekberg ile Anthony Steel'in boşandıkları haberine rastlıyacak olursanız, hiç şaşırmamanız lâzım. İtalya'da filmler çeviren Anita, kocasının yanında bulunmadığı zamanlarda o kadar hafiflik yapıyor ki...

Böyle haberlerin nereden öğrenildiği bilinmez amma, dedikodu yazarları 1959 un yaz ayları içinde Sophia Loren'in anne olacağını yazıyorlar. Meşhur prodüktör Carlo Ponti'nin cazibeli karısı Sophia, yakında bir kovboy filminin başrolünü oynıyacak. Söylenildiğine göre Sophia Loren, bu kordeleyi tamamlar tamamlamaz, istirahate çekilecekmiş. Janet Leigh'in de ikinci çocuğunu dünyaya getirdikten sonra beyaz perdeyi terkederek evine kapanacağı ve «çocuklarının annesi» olacağı rivayet ediliyor. Buna mukabil Tony Curtis 1959 da birbiri ardından film çevirmekle meşgul olacak. Geçtiğimiz yılın son günlerinde bir erkek çocuk sahibi olan Jayne Mansfield ise kısa bir tatilden sonra tekrar kamera karşısında çalışmıya başlıyacak. 1958 ekiminde bir kız çocuğu dünyaya getiren Leslie Caron ancak önümüzdeki yaz tekrar beyaz perdeye döneceğini açıklıyor...

Filmcilik dünyasının da yeni yıl için hazırladığı ilgi çekici projeleri var. Meselâ 1959 yılı içinde, şöhretli rejisör Joshua Logan «Doktor Jivago» romanını filme alacak. 1959 un ilk ayında çevrilişi bitecek olan «Ben Hur» yılın en büyük süper-prodüksiyonu olmaya namzet. «Ben Hur» cuların bir yıldan beri işgal ettikleri Cinecitta stüdyolarını terketmeleri burada çalışmak için

İYİ ŞANSLAR ERIKA! — Birkaç yıl önce İstanbul'da «Nilgün»ü çeviren Erika Remberg şimdi Almanya'nın popüler yıldızları arasında. Erika Remberg, 1959 yılında UFA stüdyolarında 4 film çevirecek.

BEN HUR — 1959 un en dikkate değer süper prodüksiyonu olmaya namzet. William Wyler'in rejisörlüğünde Roma'da çevrilen bu kordele Charlton Heston'a da büyük başarı sağlıyacak.

Olacak?...

sıra bekliyen İtalyan film şirketlerine de rahat nefes aldıracak. Metro Goldwyn Mayer'in bu muazzam kordelesinin 20.000.000 dolâra mal olacağı hesaplanıyor. Tarihî süper - prodüksiyonlardan, Kirk Douglas'ın prodüktörlüğünde çevrilecek olan «Spartacus» e de işaret etmek gerek. 6.000.000 dolâra mal olacağı hesaplanan bu kordelenin rejisörlüğünü Laurence Olivier yapacak. Geçen yıl içinde kendi sermayeleri ile müstakil film şirketleri kuran bazı Hollywood yıldızları bu yıl içinde faaliyete geçeceklerini bildiriyorlar. Frank Sinatra, Elizabeth Taylor, Harry Belafonte ve Natalie Wood - Robert Wagner çifti bugünlerde yeni projelerini tamamlamakla meşguller. Frank Sinatra'nın iş ortağı Frank Capra da bu arada beyaz perdeye tekrar dönmüş olacak. Hollywood'un bu değerli komedi rejisörü, yeni filminde Frank Sinatra'yı aynı zamanda başrolde oynatmıya kararlı...

1959 yılında filmcilik dünyasının kazandığı önemli kabiliyetlerinden biri de Roger Vadim'in bu yıl evlendiği yirmi yaşındaki Annette Stroyberg olacak...

NE ZAMAN EVLENECEKLER?... — Sinema yıldızlarının gönül meselelerini bütün teferruatı ile takibeden dedikodu yazarlarına bakılırsa Brigitte bu yılın ilk aylarında evlenecek. Buna mukabil B. B. henüz kati bir plânı olmadığını söylüyor. İleride bir değişiklik olmaz, evdeki hesap çarşıya uyarsa, Brigitte Bardot'un Sacha Distel ile evlenmesi 1959 yılının sinema sosyetesinde en çok ilgi uyandıracak izdivac olabilir...

BAŞARILI YILLAR — İngiliz sinemasının cazibeli aktrislerinden olan Anne Heywood (yukarıda solda) ve İtalyan asıllı Luciana Palouzzi (yukarıda) büyük ümitlerle dolu yeni bir yıla giriyorlar. J. Arthur Rank kumpanyasına uzun vâdeli bir kontratla bağlanmış olan bu genç ve kabiliyetli yıldızlara bugün geleceğin dikkate değer kıymetleri nazariyle bakılmaktadır.

İSVİÇRE TATİLİ — Audrey Hepburn-Mel Ferrer çifti Noel ve yılbaşı tatillerini İsviçre'de villâlarında geçirdiler. Faal ve sempatik çift böyle bir istirahate muhtaçtı. Audrey bir, iki haftaya kadar Hollywood'a tekrar dönecek ve yeni bir filme başlıyacak.

ROMY SCHNEIDER — Alman sinemasının bu gözde aktrisinin his hayatında değişiklikler olacağı ileri sürülüyor. Buna yakışıklı otomobil yarışçısı Toni Sailer mi sebep olacak dersiniz?... Romy Alman filmcilerine en çok hâsılat sağlıyan aktris olarak kabul edilmektedir.

İsimlerinizin Mânasını Biliyor musunuz ?

Okuyucularımızın tekrar istedikleri isimlerin hangi sayıda intişar etmiş olduklarını bildiriyoruz: Cevdet 75, Engin 87, Faruk 45, Günsel 69, Haluk 53, Nuran 79, Özden 100, Suat 52, Suna 49, Salahattin 50.

Şerif, Şerife +

Arapçada «Şeref sahibi, mubarek, kutlu» anlamına gelen kadın ve erkek isimlerindendir. Adaşlar arasında son Osmanlı vezirlerinden olup nazırlıklarda bulunan «İbnibatûta seyahatnamesi» ni, Fransızcadan «Prens - Hükümdar» isimli eseri dilimize çeviren Damat Mehmet Şerif Paşa, saz sanatkârı ve bestecilerimizden Şerif İçli de bulunuyor. Üstadın bestelerinden birini alıyoruz :

«Sen de Leylâdan mı öğrendin cefakâr olmayı,
Bir bakışla ey güzel Mecnûna döndürdün beni.»

Müzehher

Kadın isimleri arasındaki bu Arapça kelime «Çiçekli, çiçeklenmiş» demektir. Adaşlar arasında ses sanatkârlarımızdan Müzehher Güyer de bulunuyor.

Fâiz, Fâize +

Arapçada «Başarıcı, nail ve muvaffak olan» mânasına gelen bu kadın ve erkek isimlerinin adaşları arasında divan tarzındaki şiirleriyle tanınmış kadın şairlerimizden Fatma Fâize Hanım, ses sanatkârlarımızdan ve bestecilerimizden, Mabeynci Faik Beyin kızı, tamburi Fâize Hanım ve 1950 de vefat eden saz sanatkârı ve bestecilerimizden Fâiz Kapancı da bulunmaktadır. Şu şarkı Üstadın bestelerinden biridir :

«Gel güzelim Çamlıcaya bu gece,
Gün doğmadan a canım, sevişelim, gizlice...»

Neriman +

Kadın ve erkeklerimizde kullanılan müşterek isimlerdendir. İran mitolojisinden gelen bu kelime «şeci ve bahâdır» anlamındadır. İsim, İran mitolojisinde ünlü bir pehlivan savaşçı olan Zaloğlu Rüstem'in büyük ceddinin adıdır. Adaşlar arasında film sanatkârlarımızdan Neriman Köksal da bulunuyor.

Tekin, Aytekin +

Tekin Türkçede «Asil, boş, tek» anlamlarına gelmektedir. Erkek isimleri ve soyadları arasındadır. Ay takısı ile de isim yapılmaktadır. Ana kelime olan Tekin'in zıddı «tekinsiz» dir. Cinli, perili ve uğur getirdiği sanılan yerler hakkında kullanılır. Bu takdirde Tekin kelimesinde selâmet, uğur anlamları da var demektir.

+ İşaretli isimlerin mânaları okuyucularımız tarafından istenilmiştir.

ASPİRİN

Aspirin nedir? Nasıl bulunmuştur? İlk bulan kim dir? Nasıl olup da dünyanın en ucuz, en zararsız ve en kuvvetli ağrı dindirici ilâcı haline gelmiştir?

Asprin'in menşei söğüt ağacı

2400 yıl önce, eski Yunan'da, modern tıbbın babası olan Hipokrat bir söğüt ağacının kabuğunu soydu. Kaynattı. Ve bunu ateşi, ıstırabı olanlara ilâç diye kullandı. Yunanlı'ların bu ilâca verdikleri bir ad vardı amma son elli yıldan beri kullanılan aynı ilâcın adı gibi Aspirin değildi.

Söğüt ağacı; baş ağrısı çeken milyonlarca insanın aspirin dediği, ilim dilinde de asetilsalisilik asid diye tanınan kavak, zeytin, huş ve kayın ağaçları ile daha birçok nebatlar gibi tabiî bir salisilat asidi menbaıdır.

Dünyanın en ucuz ve en çok kullanılan ilâcı aspirindir. İngiltere'nin 53 milyon nüfusu yılda 4.000.000.000 dan fazla aspirin tableti kullanır. Amerika'da bu miktar 16.000.000.000'ın üstündedir. Yeryüzünde bir memleket yoktur ki aspirinin ne olduğunu bilmesin...

Aspirin son zamanlarda tıp âleminde, bilhassa İngiltere'de tartışma konusu olmuştur. İngiliz bilginlerinden ikisi; aspirinin, mide rahatsızlığı çeken bazı kimselerde mide kanamaları ve kansızlık yapabileceğine dair ipuçları elde etmişlerdir. Central Middlesex Hastanesi'nde mide kanamasından yatan yüz hasta üzerinde yapılan tecrübeler, bunların yüzde kırkındaki kanamaların salisilatlı ilâçlar kullanmaktan ileri geldiği kanaatini uyandırmıştır. Bu doktorlar, mide kanamasından mütevellit kansızlıkların umumiyetle şiddetli baş ağrıları için devamlı olarak aspirin alınmasından ileri geldiğini iddia etmektedirler.

Mamafih bu raporlar sadece mahdut sayıdaki klinik tecrübelere dayanmaktadır. Baş ağrısı, soğuk algınlığı gibi hallerde normal miktarda alınan aspirinin tehlikeli yahut zararlı olduğu hususunda bir görüşü ihtiva etmemektedir. Ve aspirin yüzyıllardan beri olduğu gibi yine asrımızın harika ilâcı olmakta devam etmektedir. Modern ilmin meydana getirdiği hiçbir ilâç onun ucuzluğu, ıstırap dindirici ve ateş düşürücü hassası ile boy ölçüşememektedir.

Aspirinin başarısı ne kadar katî ise bu başarıyı sağlıyan sebepler de o nisbette meçhuldür. Yutulan küçük bir tabletin midedeki faaliyetini ilim izah edebiliyor. Fakat nasıl, niçin böyle bir faaliyette bulunduğunu izahtan âciz.

Aspirin tabiat devalarından biridir ve sırrını saklamaktadır. Söğüt kabuğundan sağlanacak faydaları ilk düşünen Hipokrat olmuştur. Aynı tertip ilâçlar Amerika'nın kızılderili sihirbazları ile Afrika yerlileri tarafından da kullanılmıştır. Fakat Hıristiyanlık ve Mukaddes Roma İmparatorluğu ile beraber tabiî ilâçlar kullanılmaz olmuş, bunlardan yalnız köylüler faydalanmıştır. Yine köylülerin kullandığı bir ilâçtır ki Onsekizinci yüzyıl ortalarında aspirinin tekrar keşfine sebep olmuştur.

Edward Stone adında bir İngiliz rahip ve tabiat bilgini kininin yerine geçecek daha ucuz bir ateş düşürücü ilâç arıyordu. Köylerde dolaşırken söğüt kabuğundan yapılan nebati bir ilâçtan bahsedildiğini duydu. Bu mevzuda çalışmağa başladı. Sıtmalılar üstünde yaptığı tecrübelerden sonra söğüt kabuğunun tesirli bir ilâç olduğunu ilân etti.

Stone'un keşfi, söğüdü tekrar tıp sahasına çıkarmıştı. Avrupa'daki birçok kimyager ve ilim adamı söğüt ve diğer nebatlardan ucuz bir şekilde salisilat asidi çıkarmağa uğraştılar. Fakat bu teşebbüsün çok pahalıya mal olduğunu söyliyerek 1840 yıllarında araştırmalardan vazgeçtiler. Harika ilâç bu suretle yine karanlıklara karıştı ve Alman kimyageri Hermann Koble 1874 te suni bir şekilde salisilat asidi meydana getirinceye kadar unutuldu.

Suni salisilât asidi ıstırabı büyük ölçüde dindirmekle beraber çok zehirliydi. Zehirin tesiri yokedilmedikçe de tıpda kullanılmasına imkân yoktu.

Lâboratuvar çalışmaları ile tekrar bir yirmi beş sene geçti. Bu müddet zarfında 1876 da sodium salisilat, 1885 te fenil salisilat, 1899 da da asetilsalisilat bulundu.

Asetilsalisilatın tekâmülü ve aspirinin doğuşunda âmil olan, Friedrich Bayer Şirketi araştırıcılarından Felix Hoffman'dır. Aslında ilâcı Hoffman'dan yirmi yıl önce Alsas'lı kimyager Charles Frederic Von Gerhardt bulmuş fakat önemini idrak edememiştir.

Hoffman, mafsal romatizmasından mustarip babasına bir ilâç arıyordu. Kimya kütüphanesini karıştırırken Von Gerhardt'ın tekâmül ettirilmemiş çalışma notlarına rastladı. Buluşun önemini anlıyarak Bayer'in araştırmalar müdürü Heinrich Dreser'i durumdan haberdar etti. O da ilâcın kıymetini takdir ederek bu buluş üstünde çalışmağa başladı. Ve ilâca aspirin adını verdi.

Böylece dünyanın en zararsız, en kuvvetli ve en ucuz ağrı dindirici, ateş düşürücü ilâcı meydana gelmiş oldu.

BİLMECE

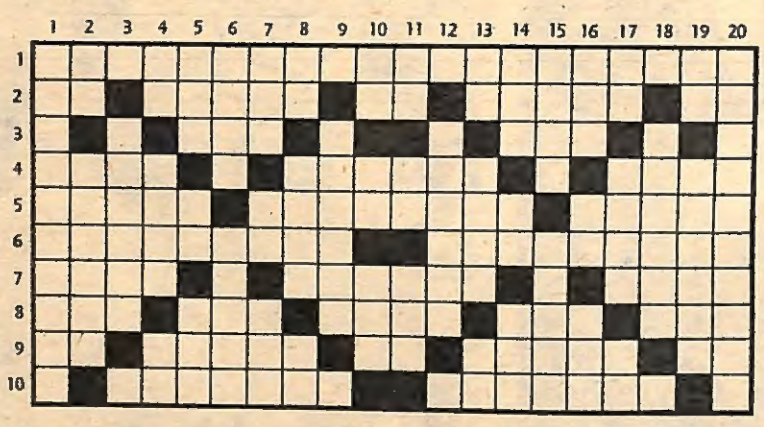

SOLDAN SAĞA : 1: Karışık ve kifayetsiz adresler için böyle derler. 2: Yadet anlamına bir emir — Sanayi ile ilgili — Cüzi — Kâğıt paralara verilen isim — Binek hayvanı. 3: Kışın yağar — Mavinin eski adı. 4: Tersi eski devrin hâkimi — Eskiden giyilen ucu kıvrık uzun külâh — Tersi ozan. 5: Tersi yazı yazan memur — Karadenizli delikanlılara böyle denir — Tersi «İlâvedir» anlamına gelen yeni terim. 6: Denizlerde yaşıyan hayvanlardan biri — Daradar anlamına gelen bir tâbir. 7: Sivas'ın ilçelerinden — Deniz Paşası — Aza kanaat etmeme. 8: Pasıla — Evin bölümü — Meydan — Üye — Başa giyilir. 9: Nota — Anıt — Hitap başlarında kullanılan bir nida — Edebi terimlerden — Uzak işareti. 10: İlgili — Güney vilâyetlerimizden birinin halkından.

YUKARIDAN AŞAĞIYA : 1: İstanbul'da bir semt. 2: Lâhza — İshal. 3: Anılmak için verilen hediye. 4: Sahip demekmiş — Mekke'deki mukaddes mahal — Kırmızı. 5: Bir emir — Bir harfin okunuşu — Büyük kıl çadır 6: Eşeğin huylarından — Samsun ilçelerinden. 7: Tavla onsun oynanmaz — Takı — Suda kara parçası. 8: Nota Bir madde — Bir uzuv. 9: Tırnaklama veya eşeleme. 10: Nota — Yüz — Beraber. 11: Bırakılan eser — Yemek — Demiryolu. 12: Ses sanatkârlarından birinin eski soyadı. 13: Yama — Açık ahır — Arapça bayram. 14: Olmamış — Tersi Arap harfi — Kör. 15: Eşya ömrü — En büyük mutfak kabı. 16: Tembih sorusu — Tanrı — Çok iyi. 17: Bir harf — Bektaşi huylu — Yabancı. 18: Tersi öldüren. 19: Kuş ağzının yarısı — Kısırlık. 20: Ateşperest.

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

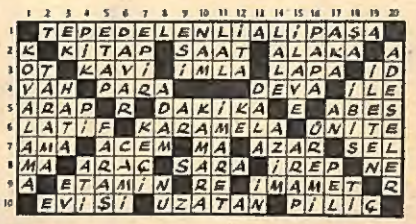

— Yemeklerden sonra tartılmak âdetimdir de!

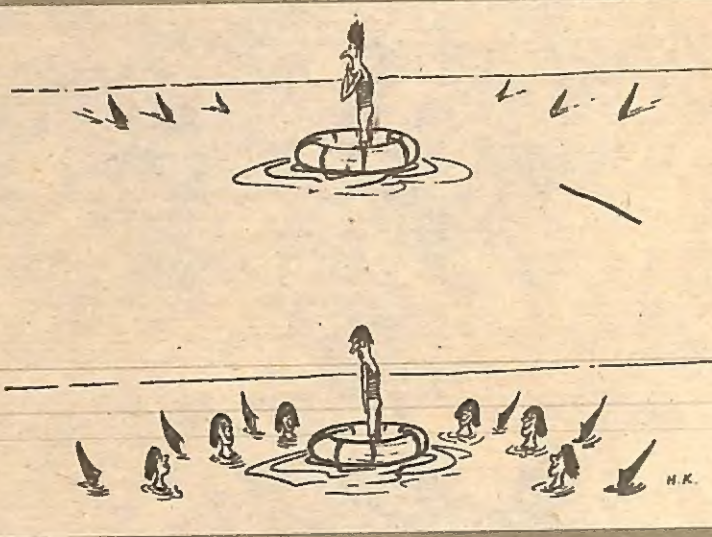

KARİKATÜR

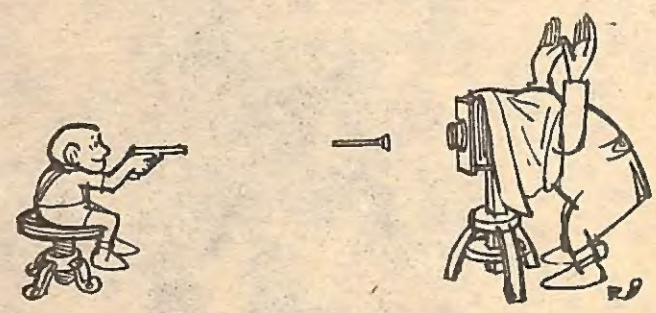

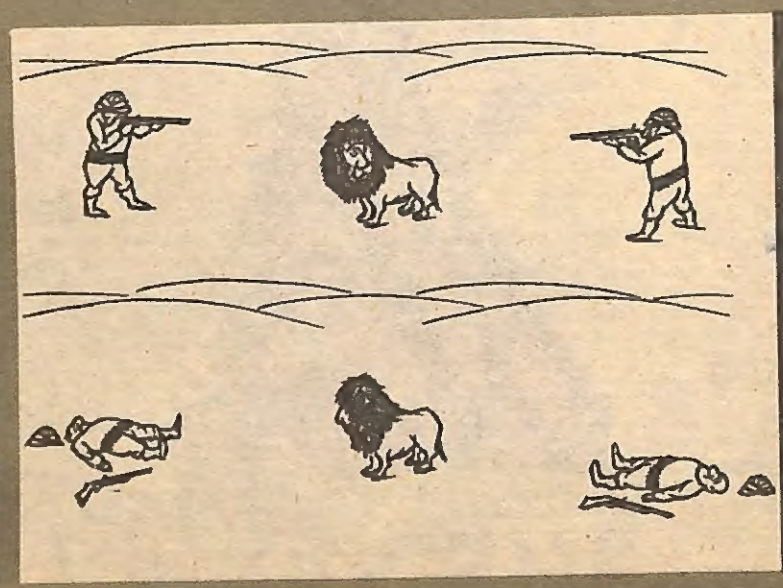

Bu sahifede çıkan karikatürlerin telif hakları HAYAT mecmuası tarafından satın alınmıştır.

1959

Yeni Yılınız
Kutlu Olsun!

4 OCAK 1959

Pazar günü dağıtacağımız 16 Apartman dairesi, 32 Arsa ve 400.000 Liralık çeşitli para ikramiyeleri çekilişinde hepinize iyi şanslar dileriz.

YAPI ve KREDİ BANKASI